

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Nina Jurca

Socialna opora žensk s težavo zanositve – primer spletnega foruma

Diplomsko delo

Ljubljana, 2013

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Nina Jurca

Mentorica: red. prof. dr. Tina Kogovšek

Socialna opora žensk s težavo zanositve – primer spletnega foruma

Diplomsko delo

Ljubljana, 2013

Zahvaljujem se mentorici red. prof. dr. Tini Kogovšek za strokovne nasvete in vodenje pri pisanju diplomske naloge. Zahvaljujem se tudi vsem mojim, ki so me med študijem spodbujali.

Socialna opora žensk s težavo zanositve – primer spletnega foruma

Težave z zanositvijo v družbi še vedno niso obravnavane kot nekaj vsakdanjega. Kljub temu da število neplodnih parov narašča, izraz neplodnost še vedno spada med tabuje. V diplomski nalogi sem se osredotočila na spletni forum »Za vse nas, ki imamo težavo zanositi ...«. Zanimalo me je, ali ženske, ki imajo težavo zanositi, iščejo socialno oporo samo na prej omenjenem forumu ali uporabljajo forum le kot dodatno oporo. Zanimalo me je tudi, kakšno socialno oporo sploh prejmejo prek foruma. Ugotovila sem, da je bila emocionalna opora najpogostejša, vendar pa je skozi leta upadala, informacijska opora pa je začela naraščati. Materialne opore ali opore v smislu druženja med uporabnicami na samem forumu nisem zasledila. Z anketo sem ugotovila, da ženske, ki imajo težavo zanositi, iščejo emocionalno oporo predvsem pri posameznikih iz osebnega življenja, kot so partner in prijatelji, informacijsko oporo pa iščejo na spletu, kamor lahko štejemo tudi spletni forum »Za vse nas, ki imamo težavo zanositi ...«, in pri partnerjih.

Ključne besede: spletni forum, težave z zanositvijo, neplodnost, socialna opora.

Social support for women having problems getting pregnant – the example of an online forum

Problems with getting pregnant are still not considered as something an every-day topic. Despite the fact that number of infertile couples is increasing, the word infertility remains a taboo. In this thesis I focused on the online forum »For all of us who have difficulty with getting pregnant...«. I wanted to find out whether women who have problems getting pregnant seek social support only on the above mentioned forum, or do they only use the forum as an additional support. I also wanted to find out what kind of social support they receive. I have found out that emotional support was what they most commonly looked for, but in last year, informational support has been more common. Having researched this forum, I did not notice any materialistic support or support in terms of socializing. Having looked at an online survey I found out that women who have problems with getting pregnant seek emotional support primarily among individuals in their private life, such as partners and friends, and informational support on the internet. One example of the internet support is this online forum »For all of us who have difficulty with becoming pregnant...«

Key words: online forum, problem of pregnancy, infertility, social support.

Kazalo vsebine

1 Uvod.....	7
2 Spletni forum	9
2.1 Zgradba foruma.....	11
3 Socialna opora.....	12
3.1 Opredelitev socialne opore.....	12
3.2 Viri raziskovanja socialne opore	13
3.3 Modeli socialne opore	14
3.4 Vrste socialne opore	14
3.5 Socialna opora na internetu	15
4 Socialna omrežja.....	16
5 Plodnost in neplodnost.....	18
6 Mama	21
7 Empirični del.....	23
7.1 Metodologija in raziskava	23
7.2 Analiza spletnega foruma.....	24
7.2.1 Emocionalna opora	25
7.2.2 Informacijska opora	30
7.2.3 Opora v smislu neformalnega druženja	36
8 Analiza spletne ankete	38
9 Sklep	49
10 Literatura.....	51
Priloga A: Tabele	54
Priloga B: Spletna anketa.....	60

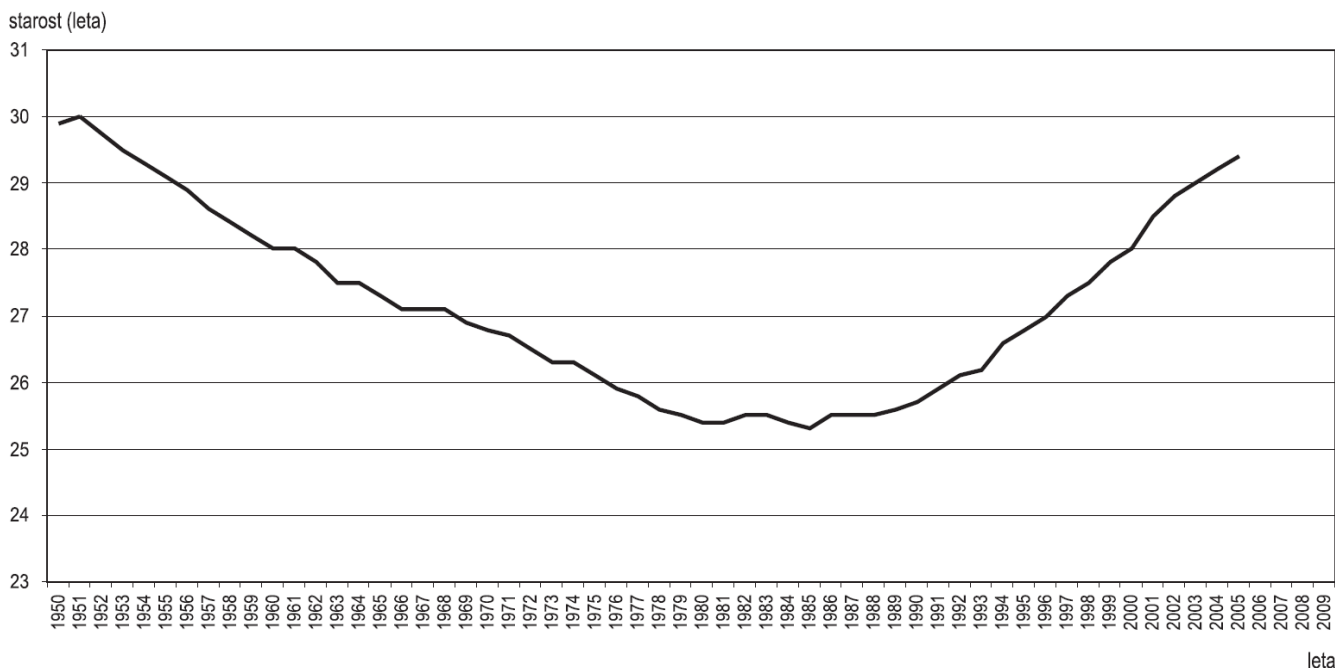
Kazalo slik

Slika 1.1: povprečna starost žensk ob rojstvu otrok v Sloveniji od 1950 do 2005	7
Slika 5.1: spremembe v stopnji uspešne nosečnosti glede na starost pacientke ().	18
Slika 6.1: naslovna stran spletne strani mama.si (2013).....	21
Slika 8.1: deleži (ne)zadovoljstva s prejeto informacijsko oporo.....	40
Slika 8.2: deleži (ne)zadovoljstva s prejeto emocionalno oporo	41
Slika 8.3: prikaz odstotkov, kje so anketiranke naletele na forum “Za vse nas, ki imamo težavo zanositi...”	42
Slika 8.4: povprečje pomembnosti navedenih razlogov za pridružitvev forumu “Za vse nas, ki imamo težavo zanositi...”	43
Slika 8.5: delež prejete in pričakovane socialne opore	44
Slika 8. 6: delež (ne)zadovoljstva s prejeto informacijsko oporo na forumu	45
Slika 8.7: delež oseb ali posameznih organizacij, kjer so anketiranke iskale informacijsko in emocionalno oporo, glede težav z zanositvijo, pred pridružitvijo forumu	46
Slika 8.8: deleži bližine večini oseb iz foruma in vloga foruma v življenju anketirank.....	47
Slika 8.9: deleži vplivanja težav z zanositvijo na odnos s partnerjem.....	48

1 Uvod

Nosečnost naj bi bilo blaženo stanje vsake ženske, ki si tega želi. Ko pride čas, se s partnerjem odločita ustvariti novo življenje, vendar po 12 mesecih poskušanja še vedno ni pozitivnih rezultatov, oznaka: NEPLODNA. Včasih je bila za to kriva samo ženska, saj se je smatralo, da ženska zanosi in rodi, danes pa te oznake ni več, za neplodnost je lahko vzrok tudi moški (Steinberger in Rodriguez-Rigau 1983). Zapisano je, da je v 40 % za to odgovorna ženska, v drugih 40 % moški, v preostalih 20 % pa oba skupaj oziroma ni nobenega očitnega razloga za neplodnost, pa vendar ne uspe (Vrtovec 1989). Takšnih je nekje med 10 in 15 % vseh parov (Forti in Krausz 1998). Nočna mora vsakega para, ki si želi ustvariti novo življenje. Pa vendar je kljub vsemu neplodnih parov vedno več, vzrokov za to je mnogo, zadnja leta je najbolj očitna ta, da se odločamo za vse višje izobrazbe, se vse dalj časa šolamo in potem sprejmemo odgovorna delovna mesta in tako nekako usahne želja po otrocih. Ko se želja znova prebudi, pa dejavniki niso več na naši strani: starost, stres, nezdrave navade ipd., kar vpliva na neplodnost.

Slika 1.1: povprečna starost žensk ob rojstvu otrok v Sloveniji od 1950 do 2005

Vir: Statistični urad Republike Slovenije (2006).

V prid dejstvu, da se ženske čedalje kasneje odločajo za rojstvo, govori tudi zgornja slika, ki prikazuje povprečno starost ženske ob rojstvu otrok od leta 1950 do 2005.

Ko je paru postavljena diagnoza neplodnosti, gredo ti običajno skozi tri stopnje, preden se dokončno sprijaznijo s postavljeno diagnozo, in sicer zanikanje, frustracija in jeza ter nato sprejetje (Jones in Toner 1993). Vsak par se s težavo sooča na svoj način, dejstvo pa je, da pozitivno okolje in pozitivna socialna opora najbližjih veliko pripomore k lažjemu prilagajanju na takšno stanje.

Danes obstaja mnogo alternativ neplodnosti, kot so posvojitve, nadomestna mati ipd., pa vendar to ni lahka odločitev, saj je postati starš nekaj intimnega.

V diplomski nalogi sem se osredotočila na spletni forum »Za vse nas, ki imamo težavo zanositi ...« s spletne strani mama.si. Forum je naslovljen na vse, ki gredo skozi težko obdobje svojega življenja. Forum sem pregledovala na način prikritega opazovanja brez udeležbe, poleg tega pa sem uporabila tudi anketo, ki sem jo objavila v forumu, s pomočjo katere sem pridobila nekaj osnovnih podatkov o uporabnikih foruma.

Raziskovalna vprašanja, ki so me vodila skozi diplomsko nalogo, pa so naslednja:

- Ali ženske, ki imajo težave z zanositvijo, v večji meri iščejo socialno oporo na prej omenjenem forumu ali pri posameznikih iz osebnega življenja?
- Kdo dejansko nudi največjo socialno oporo ženskam s težavo zanositve?
- Kakšno socialno oporo so uporabnice foruma pričakovale z udeležbo na forumu, če sploh, in kakšno oporo so dejansko prejele?
- Kakšen je bil njihov poglavitni razlog, da so se pridružile forumu (iskanje tolažbe, informacij, občutka pripadnosti ipd.)?

2 Spletni forum

»Forum je aplikacija, ki deluje na spletni strani in do katere se lahko dostopa prek spletnega brskalnika,« je Skrt (2002) razčlenil pojmovanje spletnega foruma. Spletni forumi so na spletu oblikovane aplikacije, kjer si ljudje s podobnimi interesi izmenjujejo mnenja in informacije. Danes je forum priljubljena oblika komuniciranja na spletu, saj omogoča komuniciranje na daljavo, anonimnost in časovno neodvisnost v pogovoru.

Že leta 1968 sta Licklider in Taylor (v Oblak 2000) zapisala nekaj lastnosti o skupnostih na mreži:

» (...) sestavljali jih bodo v prostoru razpršeni člani, ki bodo včasih združeni v majhne skupine, spet drugič pa bodo delovali povsem posamično. To ne bodo skupnosti kake skupne lokacije, pač pa skupnega interesa. (...) ljudi, s katerimi se bo posameznik povezoval, ne bo izbiral s pomočjo naključij neposredne bližine, ampak na podlagi njihovih skupnih interesov in ciljev« (Licklider in Taylor v Jones, v Oblak 2000, 1064).

Vendar pa Jan Fernback (Oblak 2000) kljub temu nazorno opozarja, da niso vsa virtualna družbena združenja že skupnosti. Tako morajo imeti skupen sistem vrednosti, norm in pravil, sicer so le komunikacijska sredstva, ki jih uporabljajo posamezniki s skupnimi interesi.

V spletnih forumih lahko vsako napisano sporočilo drugi uporabniki oziroma udeleženci preberejo in posredujejo svoje komentarje na napisano. Vsako objavljeno sporočilo v forumu se beleži in arhivira, sporočila pa so prisotna toliko časa, kot je to določil administrator foruma (Skrt 2002). S čimer se strinja tudi Caswell, ki je podal naslednjo definicijo foruma: »diskusijski forumi so skupna zbirališča na internetu, kjer lahko vsak izmed udeležencev prispeva k dialogu, dostop do informacij pa je asinhron« (Caswell 2001).

Navadno forumi združujejo skupne interese ali strasti uporabnikov, saj razprava na spletnih forumih poteka o določenih stvareh in le redko o stvareh na splošno (Hof in drugi 1997). Tako obstajajo spletni forumi o igrah, filmih, kuharskih receptih ipd. Tako tudi v mojem specifičnem primeru o težavah z zanositvijo obstaja več forumov, naslovljenih na to tematiko, sama pa sem izbrala spletni forum s portala mama.si.

Spletni forumi se od običajnih skupinskih klepetov v realnem prostoru in času razlikujejo v tem, da ima vsak uporabnik na voljo ves čas, ki ga potrebuje, za razmislek in odgovor. Značilno je tudi, da v spletnih forumih ni dominantnih oseb v pogovoru, kjer običajno eden ali dva udeleženca pogovora dominirata, prav tako pa tudi ni skupinske dinamičnosti, ki je prisotna v "realnih" pogovorih (Skrut 2002). Odnosi med sodelujočimi akterji v medmrežnih komunikacijah se razvijajo drugače ali vsaj počasneje (Fernback v Oblak 2000: 1060). Kot je zapisal tudi Williams (Oblak 2000), ljudje na spletu oblikujejo nove identitete, emocionalne odnose in življenja, ki se lahko popolnoma razlikujejo od njihovih realnih življenj.

Prav zaradi teh razlogov je možno, da nekateri posamezniki veliko raje posegajo po spletni komunikaciji kot realnih pogovorih, saj ni potrebe po negovanju odnosa s sogovorniki ali skrbi, kaj si bodo mislili drugi. Zato se posamezniki, ki v primerih družbeno nesprejemljivih težav težko spregovorijo z nekom osebno ali pa se bojijo negativnega odziva, raje zatekajo k drugim oblikam pomoči, kot je npr. spletni forum, saj omogoča, da se osebam ali pogovorom preprosto izognemo ali jih ignoriramo, ko nam ta ni več v interesu (Sardar v Oblak 2000, 1065). Enako je tudi v mojem primeru – težave z zanositvijo še vedno niso tako običajne, da bi jih ljudje sprejeli z mirno vestjo, zato se mnogi po oporo zatekajo na spletne forume, kjer poiščejo pomoč, informacije ali pa potrebujejo le občutek, da v tem niso sami.

Kljub temu je raziskava s strani HBSC o vedenju v šolskem obdobju pokazala, »da lahko pretirano ukvarjanje z računalniškimi igrkami, spletne klepetalnice in brskanje po internetu vodijo v odtujevanje od sebe in drugih ter krepijo občutke negotovosti in nezadovoljstva« (Kučić 2008). V podkrepitev temu je danes resnično vse več mlajših oseb, ki se zaradi negativnih komentarjev vse bolj obremenjujejo, znani pa so tudi primeri, kjer ti niso več našli možne rešitve. Zato so na forumih običajno napisana tudi pravila vedenja, kjer lahko moderator foruma izključi določenega uporabnika zaradi žalitev drugih uporabnikov, vulgarnega besednjaka ipd. (Skrut 2002).

Poleg običajnih forumov, kjer gre večinoma za izmenjavo mnenj in informacij, pridobljenih s strani drugih uporabnikov, poznamo tudi forume, na katerih sodelujejo priznani strokovnjaki. Eden takšnih je na portalu med.over.net, kjer aktivno sodelujejo tudi strokovnjaki, ki dajejo nasvete in informacije ter odgovarjajo na zastavljena vprašanja. Torej je nekakšna spletna

ordinacija. Kot je tudi zapisal Kučič v svojem članku, svetovalci na forumih oziroma spletu vse več uporabljajo ta medij, saj ga imajo kot uporabno dopolnilno orodje (Kučič 2008).

Zato tudi ni presenetljivo, da je vedno več uporabnikov oziroma udeležencev forumov, saj je raziskava, opravljena leta 2010 s strani RIS-a (Raba interneta v Sloveniji), pokazala, da je med rednimi uporabniki interneta (osebe, ki so uporabljali internet v zadnjih 3 mesecih) 29 % prebivalcev RS, ki redno mesečno obiskujejo spletne forume (RIS 2010).

2.1 Zgradba foruma

Forumi so običajno zgrajeni po enakem načinu, na vrhu piramide je administrator z največ moči, pod njim se nahajajo moderatorji, katerih moč dosega samo del foruma oziroma samo temo, ki jo moderirajo. V posamezni temi ima moderator pravico, da določenih prispevkov ne objavi ali pa celo nekaterim uporabnikom onemogoči sodelovanje v forumu. S tem se zagotovi, da deluje forum skladno. Na dnu piramide pa so uporabniki, ki jih je običajno največ, njihovo napredovanje pa je odvisno od »njihovega obnašanja, števila objav ter ocen, ki mu jih dajo drugi člani« (Skr 2002).

»Kljub temu da delujejo vsi forumi po istem principu, obstajajo med njimi tudi razlike, ki se ne nanašajo samo na obliko ampak tudi na samo funkcionalnost« (Skr 2002). Tako obstajajo forumi, ki imajo drevesno strukturo, in sicer so vidni samo naslovi sporočil, spet drugi forumi pa omogočajo takojšen pregled vseh sporočil. Nekateri forumi imajo dostop do sporočil (pregled in objava) omogočen samo registriranim uporabnikom, spet drugi pa dovoljujejo uporabo HTML kod, prek katerih lahko uporabniki poljubno oblikujejo tekste, dodajajo grafične elemente ter hiperpovezave (Skr 2002).

3 Socialna opora

Barnes in Duck (v Lewkowicz 2008) sta predlagala splošno opredelitev socialne opore: »Socialna opora je izmenjava verbalnih in neverbalnih sporočil, ki prenašajo čustva ali informacije, da bi se zmanjšala negotovost ali stres posameznika. Posredno ali neposredno, nudenje socialne opore posamezniku predstavlja priznanje njene vrednosti. Kljub temu da je lahko socialna opora informacijska, je glavna dimenzija socialne opore še vedno naklonjenost«.

Prav tako pa so »zgodnejše opredelitve v sedemdesetih letih 20. stol. poudarjale pretežno emocionalno razsežnost socialne opore, torej socialne opore kot občutka pripadnosti in sprejetosti ter skrbi pomembnih drugih« (Novak in drugi 2004).

3.1 Opredelitev socialne opore

Med prve najpomembnejše raziskovalce socialne opore spadajo Cassel, Caplan in Cobb.

Cassel je bil prepričan, da je socialna opora ključna pri bolezenskih stanjih, povezanih s stresom, saj naj bi razrahljane socialne vezi s pomembnimi drugimi porušile notranje ravnotežje v posamezniku in ga tako naredile dovzetnejšega za bolezn. Prav tako je Cassel priznaval, da so lahko določene vezi med najbližjimi tako vir opore kot tudi vir stresa (Novak in drugi 2004, 16). Enako prepričanje kot Cassel je imel tudi Caplan, vendar je upošteval tudi bolj oddaljene vezi (skupine za pomoč ipd.) in ne samo najbližjih (družinski člani in prijatelji) (Novak in drugi 2004, 16).

Cobb se je od prvih dveh razlikoval v tem, da je »socialno oporo natančneje opredelil kot informacijo, ki posamezniku omogoča, da se zaveda, da je ljubljen, sprejet in spoštovan in da pripada sistemu komuniciranja in vzajemnih obveznosti« (Novak in drugi 2004, 16).

Kasnejši teoretiki, kot npr. Thoits 1985, še vedno v ospredje postavljajo emocionalni vidik socialne opore za zmanjševanje stresa. Tako je Thoits razdelil socialne vloge na tri načine:

- socialne vloge priskrbijo socialne identitete, ki nam dajejo namen in smisel, ter nas tako na nek način obvarujejo pred negotovostjo;

- socialne vloge so pomembne za samospoštovanje, saj prek njih posamezniki dobijo ocene samih sebe kot vrednih ljubezni in pomembnosti. Vendar pa so socialne vloge pogojene tudi kulturno, in če se posameznik ne vede v skladu s tem, lahko prejme tudi negativna občutja v skladu s tem;
- socialne vloge so tudi vir občutka nadzora, ki ga posameznik pridobi s primernim delovanjem v okvirih teh socialnih vlog (Novak in drugi 2004, 17).

Novejše opredelitve, ki jih postavljajo House, Vaux, Burleson in ostali, pa v obzir vzamejo tudi razumevanje, da je socialna opora »kompleksen interakcijski in komunikacijski proces med ljudmi« (Novak in drugi 2004).

3.2 Viri raziskovanja socialne opore

V svoji študiji o samomoru je Durkheim poudaril velik pomen socialnih odnosov, saj njihovo pomanjkanje poveča možnost samomora (Durkheim v Hlebec in Kogovšek 2003).

Prva sistematična raziskovanja socialne opore v sedemdesetih letih 20. stol. so izhajala iz domneve o pozitivnih učinkih socialnih odnosov tako za fizično kot tudi psihično zdravje. Tako je bil pomemben vir raziskovanja socialne opore tudi psihologija skupnosti, znotraj katere se je raziskovalo, kako lahko storitvene dejavnosti pomoči na ravni lokalne skupnosti pomagajo in pozitivno učinkujejo tistim posameznikom, ki sami nimajo »naravnega« opornega sistema (Hlebec in Kogovšek 2003).

Pomemben vir proučevanja socialne opore predstavlja tudi področje raziskovanja razvoja otroka. Tako so domnevali, da razvoj v emocionalno senzibilnem okolju vodi k razvoju emocionalno odprte osebnosti (Hlebec in Kogovšek 2003).

3.3 Modeli socialne opore

Model splošnih učinkov poudarja pozitivne učinke socialne opore na psihično in fizično zdravje ter dobro počutje, ne glede na prisotnost stresnih okoliščin. Model opore kot zaščite za razliko od modela splošnih učinkov domneva pozitivni učinek socialne opore samo v stresnih življenjskih situacijah, torej se socialna opora dojema kot nekakšen zid med posameznikom in stresnimi dejavniki. Težava pri tem modelu nastane, ko je lahko določen dejavnik tako zaščiten kot tudi stresen (npr. ambivalenten odnos s partnerjem) (Novak in drugi 2004).

Model percipirane in dobljene opore »razločuje med konkretnimi dejanji opore in percepcijo prejete opore s strani prejemnika« (Novak in drugi 2004). Po B. Sarasonu in sodelavcih (v Novak in drugi 2004) gre raziskovanje dobljene socialne opore v dve smeri, in sicer opredelitev socialne opore kot izvedene opore, tj. osredotočanje na konkretna dejanja drugih. Po drugi strani pa lahko socialno oporo vidimo kot dobljeno oporo, torej se osredotočamo na to, katera dejanja drugih je posameznik opazil kot taka, da mu pomagajo ali pa so vsaj imela tak namen (Novak in drugi 2004). Posamezniki z visoko percepcijo socialne opore imajo večje samospoštovanje in se učinkoviteje spopadejo s stresnimi situacijami, vendar pa ni nujno, da poročajo o visoki stopnji dejansko prejete opore. Razlog je v tem, da je »dobljena opora tudi rezultat percepcije težavnosti situacije in s tem potrebe po opori pri potencialnih dajalcih opore« (Novak in drugi 2004).

Model socialne opore kot transakcijskega procesa predstavi socialno oporo kot kompleksen proces izmenjav med posameznikom in njegovim omrežjem, ki poteka v nekem določenem okolju, model socialne integriranosti pa socialno oporo umesti v koncept socialne integracije in metodo analize socialnih omrežij (Novak in drugi 2004).

3.4 Vrste socialne opore

Socialno oporo delimo v štiri večje skupine (Vaux; Cauce et al.; Walker, Wasserman in Wellman; Wan, Jaccard in Ramey v Hlebec in Kogovšek 2003), in sicer instrumentalno, informacijsko, emocionalno in oporo v smislu druženja. Instrumentalna oziroma materialna opora se nanaša na pomoč v materialnem smislu, informacijska opora se nanaša na informacije, ki jih posameznik potrebuje ob večji življenjski spremembi, emocionalna opora pomeni pomoč

ob življenjskih krizah in druženje kot opora v smislu neformalnega druženja (Hlebec in Kogovšek 2003).

3.5 Socialna opora na internetu

Dunham in ostali (v Bambina 2007) so v svoji raziskavi med mladimi samskimi materami ugotovili, da je večina sporočil (56 %), izmenjanih prek interneta, izražala pozitivno emocionalno oporo in empatijo, bila pa so napisana v smislu tesnega osebnega odnosa. Prav tako teoretiki zavračajo idejo, da je bližina poglavitnega pomena za pozitivno socialno interakcijo, saj je to mogoče doseči tudi brez interakcije iz oči v oči (face-to-face) (Bambina 2007).

Iz tega sledi, da socialna opora doseže svoj namen tudi prek določenega medija in ne nujno samo iz oči v oči. Poleg tega je dostopnost iskane socialne opore vedno na voljo, saj kljub časovnim in krajevnim omejitvam vedno obstaja možnost, da bo nekdo prisoten na forumu oziroma drugem mediju za nudenje iskane socialne opore v času, ko jo posameznik potrebuje (Bambina 2007).

Socialna opora na internetu ima veliko prednosti pred socialno oporo iz oči v oči. Komunikacija je asinhrona, člani imajo dostop do skupine 24 ur na dan vsak dan. Anonimnost omogoča članom, da svoje odgovore napišejo v svojem času. Ni geografskih in časovnih preprek, ljudje s fizičnimi težavami, kot so problemi z gibanjem, govorom, sluhom ipd., lahko sodelujejo v pogovoru brez kakršnihkoli omejitev. Posamezniki s stigmatiziranimi bolezenskimi stanji (npr. AIDS, rak dojke) pa zaradi zgoraj naštetega še raje sodelujejo v takšnih skupnostih (White in Dorman 2001).

Kljub vsem prednostim obstajajo tudi negativne strani socialne opore na internetu, in sicer nedostopnost interneta ali računalnika, kar izključi veliko svetovne populacije. Sporočila so lahko narobe interpretirana, obstaja pa tudi nevarnost zasvojitve (npr. zamenjava realnega z virtualnim življenjem) (White in Dorman 2001). Poleg tega pa je tudi avtentičnost podanih informacij na forumu težje preverljiva (Kučić 2008).

4 Socialna omrežja

Ljudje nismo izolirani posamezniki, ampak smo med seboj povezani v kompleksna omrežja medsebojnih odnosov. »Velik del stališč in mnenj se oblikuje, vzdržuje ali spreminja prav v odnosih in interakcijah posameznika z zanj pomembnimi ljudmi (partnerjem, bližnjimi sorodniki, prijatelji itd.)« (Novak in drugi 2004).

Socialna omrežja delimo v dve osnovni vrsti:

- popolno omrežje je navadno sestavljeno iz skupine enot, med katerimi je definirana ena ali več relacij (npr. šolski razred). Prav tako so te relacije med posamezniki različne, in sicer je to lahko evalvacija osebe (npr. izraženo spoštovanje), pripadnost (npr. članstvo v društvu), pretok materialnih in nematerialnih virov (npr. poslovne transakcije), interakcija (npr. pogovarjanje), biološka relacija (npr. sorodstvene povezave) in druge. Ko govorimo o popolnih omrežjih navadno vsak član omrežja odgovarja o vsakem drugem članu omrežja (Novak in drugi 2004);
- osebno oziroma egocentrično omrežje tvori posamezna enota (običajno imenovana ego) z eno ali več relacijami, definiranimi med njo in določenim številom drugih enot (tudi alterjev). V tem omrežju nas zanimajo relacije med posameznim egom in njegovimi alterji in ne relacije med egi. V egocentričnih omrežjih ego odgovarja o članih svojega omrežja, le izjemoma se včasih meri tudi relacije med alterji posameznega ega (Wasserman in Faust v Novak in drugi 2004).

Raziskava o omrežjih socialne opore prebivalcev Slovenije¹ je pokazala, da je povprečna velikost omrežja posameznikov v Sloveniji največja v primeru druženja, sledijo omrežja emocionalne opore in manjše materialne opore. Najmanjša omrežja imajo posamezniki pri finančni opori, manjša omrežja pa se kažejo še pri večji materialni opori. Prav tako so ugotovitve pokazale, da imajo v povprečju ženske večja omrežja kot moški in da imajo najmanjša omrežja druženja osebe, stare 65 let ali več (Novak in drugi 2004).

---

¹ Raziskava je bila izvedena leta 2002. Avtorici raziskave sta Anuška Ferligoj in Mojca Novak in strokovni sodelavki Valentina Hlebec in Tina Kogovšek. Raziskavo je izvedel Center za metodologijo in informatiko in Inštitut Republike Slovenije za socialno varstvo v sodelovanju s Cati centrom.

Velikost omrežja ni nujno povezana z ustreznostjo socialne opore oziroma je ta povezava šibka. Kako kakovostno oporo posameznik dobi oziroma jo zaznava, ne odraža niti velikost celotnega omrežja niti velikost njenega najintimnejšega dela (člani, s katerimi se posameznik čuti najbližje) (Sarason, Sarason in Peirce v Hlebec in Kogovšek 2003).

Se pa kaže prednost velikih omrežij v večji dostopnosti virov opore ter v raznolikosti le-teh. Torej ima posameznik v večjih omrežjih večje možnosti, da bo imel na voljo hitro nekoga, ki mu bo v tistem trenutku pomagal, medtem ko v manjših omrežjih obstaja večja verjetnost, da bo v tistem trenutku katerikoli član nedosegljiv. Večja omrežja so običajno tudi bolj raznolika in manj gosta in zato ponujajo tudi širši pogled na določen problem in možnosti njegovega reševanja (Hlebec in Kogovšek 2003).

Vendar pa so velika omrežja manj gosta in zato tudi bolj raznolika oziroma razpršena, manjša omrežja pa so gosta, člani omrežja se med seboj dobro poznajo in so tesno povezani (Vaux v Hlebec in Kogovšek 2003). Po nekaterih raziskavah (npr. Granovetter 1973, 1982; Hirsch 1980; Acock in Hurlbert 1993) so bolj raznolika omrežja lahko ob pomembnih življenjskih spremembah (npr. iskanje nove zaposlitve) zelo učinkovita. Vendar pa je vzdrževanje večjih in manj gostih omrežij lahko napornejše (Fischer v Hlebec in Kogovšek 2003), poleg tega pa lahko namesto nudenja pomoči povzročajo tudi zmedo in konflikt (Hlebec in Kogovšek 2003).

Kljub temu da je gostota omrežja pomemben dejavnik socialne opore, je treba upoštevati še značilnosti konkretne situacije in odnosov znotraj omrežja, da ugotovimo, ali je gostota omrežja učinkovala pozitivno ali negativno (Sarason, Sarason in Pierce v Hlebec in Kogovšek 2003). Kot je zapisan primer, je pri vdovah v začetnem obdobju po izgubi manjše in gosto omrežje funkcionalnejše, medtem ko je v kasnejšem obdobju, ko se poveča potreba po ponovni vključitvi v družbo, večje omrežje funkcionalnejše (Hlebec in Kogovšek 2003).

Vendar merjenje omrežja le na ravni različnih vrst odnosov ni dovolj za ugotavljanje ustreznosti opore. Operacionalizacija socialne opore naj bi izhajala iz identificiranja pomembnih vsebinskih vidikov odnosov, ne glede na vrsto odnosa, saj vrsta odnosa pove malo o intenzivnosti opore (Hlebec in Kogovšek 2003).

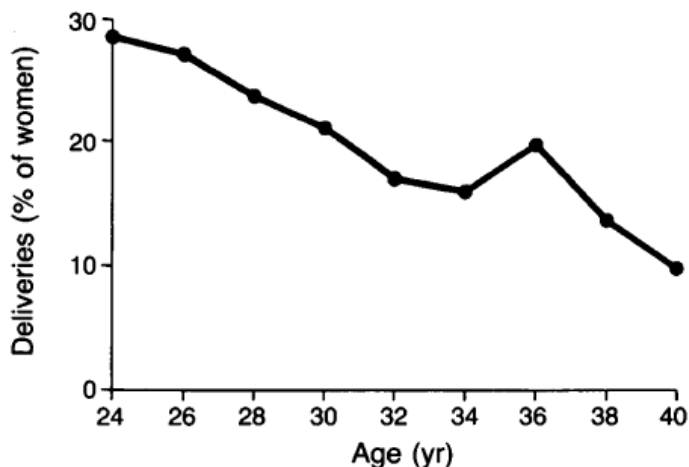
5 Plodnost in neplodnost

Zdravko Ogranjšek navaja, da »dandanes ne obravnavamo samo ženske ali samo moške neplodnosti, temveč le neplodni par kot celoto« (Vrtovec 1989).

Vzrokov za neplodnost je veliko, podatki pa kažejo, da ima v približno 40 % težave samo moški, v drugih 40 % samo ženske, v preostalih 20 % pa je kriva kombinacija obeh (tudi t. i. nepojasnjena neplodnost, kjer pri nobenem partnerju ni očitnih vzrokov neplodnosti) (Nilsson in Hamberger 2007). V zahodnih državah neplodnost narašča predvsem zaradi naslednjih treh vzrokov:

- dolgotrajen študij in nato prevzemanje odgovornih položajev, kar zmanjšuje željo po otrocih;
- povečanje števila spolno prenosljivih bolezni (SPB);
- povečanje števila endometrioz², zlasti pri starejših ženskah (Vrtovec 1989).

Slika 5.1: spremembe v stopnji uspešne nosečnosti glede na starost pacientke

Vir: Jones in Toner (1993, 1711).

Kot prikazuje zgornja slika, je tudi starost velik dejavnik neplodnosti. Slika nam prikazuje delež vseh neplodnih žensk, ki so uspešno zanosile po zdravljenju, glede na leta (Jones in Toner 1993). Torej starejša kot je ženska, manjše možnosti zanositve ima.

² Endometrioza je bolezen, kjer se začne maternična sluznica pojavljati izven maternične votline, npr. v trebušni votlini, jajčnikih, mehurju. Najpogosteje se pojavlja med 30. in 45. letom starosti. Endometrioza povzroča neplodnost, bolečine pri menstruaciji in bolečine pri spolnih odnosih (Endometrioza.si).

Priznanje neplodnosti je težko in je primerljivo s kronično boleznijo v smislu dolgotrajne adaptacije na neplodnost in nezmožnost takojšnje rešitve problema (Fleming in Burry v Martins in drugi 2012). Neplodnost ženske ali moškega je težko sprejemljiva težava za par, ki si želi otrok. Dokazano je, da pozitivno in podporno obnašanje bližnjih pozitivno vpliva na prilagajanje neplodnosti (Martins in drugi 2012).

Socialni konstrukt neplodnosti je težavnejši kot morda za ostale bolezni. Kot prvo se pari ne definirajo kot neplodni ali se sami ne javijo prostovoljno za zdravljenje neplodnosti, kljub vsem definicijam, ki te pare označujejo kot neplodne, razen če imajo željo postati starši. Kot drugo se neplodnost obravnava kot težavo, ki prizadene par in ne samo enega posameznika, kot v primeru vseh ostalih bolezni. Tretjič se neplodnost ne signalizira s težavami, ki jih ima posameznik oziroma par, ampak z nedosegljivostjo želene socialne vloge postati starš. Četrto, v primeru neplodnosti je očitnejše, da obstajajo tudi druge alternative (npr. posvojitve) kot pri drugih boleznih, kjer se običajno išče zdravlilo. Neplodnost je najbolje razumeti kot socialno konstruiran proces, pri katerem posamezniki začnejo gledati na nezmožnost spočetja otrok kot na težavo (Greil in drugi 2011). Kot opisujeta tudi Jones in Toner, je neplodnost velika življenjska kriza za veliko parov. Iz emocionalnega vidika grede pari skozi različne faze, in sicer je prvo zanikanje težave, kot drugo je frustracija in jeza, šele po določenem času se par sprijazni z neplodnostjo (Jones in Toner 1993).

Paru je neplodnost diagnosticirana po 12 mesecih nezaščitenih spolnih odnosov (Zegers-Hochschild in drugi v Martins in drugi 2012). Za izraz neplodnost je zapisanih veliko definicij. Marsikje se neplodnost enači s sterilnostjo, infertilnostjo in subfertilnostjo. Kot navaja Drobnjak (v Vrtovec 1989), naj bi o neplodnosti govorili takrat, ko ženska ne more donositi, o sterilnosti pa, ko ženska ne more zanositi.

Par, ki ne more spočeti otrok, mora iti skozi dve stopnji ugotavljanja in zdravljenja neplodnosti. Najprej je potrebno prvo vrednotenje. Tu je potreben pregled osebne zgodovine obeh posameznikov in fizični pregled. Vzrok(i) za neplodnost je v prvem vrednotenju uspešno odkrit 70 do 85 % parom. Parom, ki se v prvem vrednotenju ali konvencionalnem zdravljenju ne odkrije vzroka oziroma ne pozdravi neplodnosti, sledi obširnejše vrednotenje neplodnosti. Tu se opravijo analize specifičnih predelov in se glede na ugotovitve predpiše ustrezno zdravljenje. Če je zdravljenje neuspešno, je treba spremeniti zdravljenje (Jones in Toner 1993).

Kljub vsemu pa podatki kažejo, da uspe 3 % parov zanositi brez umetne oploditve ali kakšnih drugih zdravljenj neplodnosti kljub postavljeni diagnozi neplodnosti para. To dejstvo daje žarek upanja vsem ostalim neplodnim parom, poleg tega pa postavlja vse teste in terapije pod vprašaj (Jones in Toner 1993).

V empiričnem delu diplomske naloge sem se osredotočila na spletni forum portala mama.si. Forum je namenjen ženskam, ki imajo težavo zanositi, in nosi naslov »Za vse nas, ki imamo težavo zanositi ...«.

6 Mama

Za raziskovanje socialne opore nosečnic s težavo zanositve sem si izbrala spletni forum s strani mama.si. Spletna stran mama.si ponuja vsebino tako za matere kot tudi za ženske, ki so noseče ali pa se trudijo zanositi. Poleg spletne strani je na voljo tudi tiskana revija mama.si, ki izhaja vsak mesec.

Slika 6.1: naslovna stran spletne strani mama.si (2013)

The screenshot shows the homepage of the website mama.si. At the top, there is a navigation bar with links for 'Domov', 'Naroči revijo', 'Prijava', and 'Registracija'. Below the navigation bar, there is a main content area with several sections. On the left, there is a 'Aktualno' section with a list of articles. In the center, there is a 'Le se 10 dni!' section with a piggy bank image and a link to a Facebook page. Below that, there is a 'Galerije' section with a photo of a baby and a 'Dogodki' section with a list of events. At the bottom, there is a 'Zadnje objave na forumu' section with a list of forum posts, a 'Facebook' section with a Facebook widget, and a 'Recepti' section with a list of recipes. The page is designed with a light blue and pink color scheme and includes various images and text elements.

Vir: mama.si (2013).

Spletna stran ponuja vrsto forumov, ki se delijo na različne teme:

- duda in plenička,
- rastem, rastem,
- moj trebušček,
- mi se 'mamo radi,
- čveka-čvek,
- pomembna obvestila in dogodki,
- mali oglasi.

Tema »Za vse nas, ki imamo težavo zanositi ...« se nahaja v kategoriji Moj trebušček/Zanositev. Tema je bila odprta 28. maja 2006 in je še vedno aktivna, v tem času se je v temi napisalo približno 17.976 objav.

7 Empirični del

7.1 Metodologija in raziskava

Skozi diplomsko nalogo so me vodila naslednja raziskovalna vprašanja:

- Ali ženske, ki imajo težave z zanositvijo, v večji meri iščejo socialno oporo na prej omenjenem forumu ali pri posameznikih iz osebnega življenja?
- Kdo dejansko nudi največjo socialno oporo ženskam s težavo zanositve?
- Kakšno socialno oporo so uporabnice foruma pričakovale z udeležbo na forumu, če sploh, in kakšno oporo so dejansko prejele?
- Kakšen je bil njihov poglavitni razlog, da so se pridružile forumu (iskanje tolažbe, informacij, občutka pripadnosti ipd.)?

Za pridobitev odgovorov na raziskovalna vprašanja sem uporabila kvalitativno analizo foruma, in sicer prikrito opazovanje brez udeležbe. Poleg tega sem za dopolnitev podatkov uporabila tudi spletno anketo. Skozi opazovanje foruma sem poskušala odkriti, kakšno socialno oporo si nudijo uporabnice foruma in ali drži dejstvo, da se posamezniki v veliki meri raje zatekajo po oporo k svojim najbližjim ali pa jo iščejo na forumu. S pomočjo ankete sem pridobila nekaj podatkov za lažjo dosego odgovorov na raziskovalna vprašanja.

Forum sem pregledovala v treh obdobjih po eno leto, in sicer od 28. maja 2006 do 28. maja 2007, od 20. maja 2009 do 20. maja 2010 in od 24. maja 2012 do 25. maja 2013. Takšen način pregleda foruma sem izbrala predvsem zaradi uporabe spletne ankete, saj sem sklepala, da članice izpred nekaj let niso več aktivne. Tako sem si prvo leta izbrala, da sem videla, kako se je tema razvijala od začetka, drugo leto zaradi pregleda, kako so se dogodki razvijali skozi leta, zadnje leto pa zaradi uporabe spletne ankete ter pregleda, ali je tema še vedno tako aktivna.

Sama analiza foruma je potekala v dveh korakih. V prvem koraku sem najprej prebrala vse objave v forumu in si različne primere socialne opore izpisala. V drugem koraku sem po ponovnem prebiranju izpisanih objav le-te razporedila v različne kategorije. Moje ugotovitve in izpisi objav članic so zapisani v empiričnem delu diplomske naloge.

7.2 Analiza spletnega foruma

Že pred prebiranjem foruma »Za vse nas, ki imamo težavo zanositi ...« sem sklepala, da bo na forumu najbolj prisotna emocionalna opora, kar se je izkazalo za pravilno, kot druga pa je bila informacijska opora. Materialne opore na forumu nisem zasledila, oporo v smislu neformalnega druženja pa sem opazila le pri nekaterih članicah foruma.

Uporabnice foruma so v veliki meri uporabljale tudi emotikone³ in velike črke za večji poudarek. Uporabnice so emotikone večkrat uporabile za nadomeščanje besed in izražanje čustev. Velike črke pa so bile običajno za poudarjanje določenih objav.

Še nekaj razjasnitev kratic in oznak, ki so jih članice uporabljale:

M – menstruacija,

SS – spontani splav,

IUI – Intrauterina inseminacija (postopek, kjer se seme partnerja ali darovalca vbrizga v maternico),

HSG – histerosalpingografija (preiskava za ugotavljanje nepravilnosti materničnega ustja, notranjosti maternice in jajcevodov),

IVF – postopek zunajtelesne oploditve oziroma In Vitro Fertilization (postopek združevanja semenčic in jajčnih celic v epruveti),

UZ – ultrazvok,

G – ginekolog/-inja,

ICSI – postopek zunajtelesne oploditve oziroma IntraCytoplasmatic Sperm Injection (enak postopek kot pri IVF, s to razliko, da se tu seme vstavi direktno v jajčece).

---

³ Emotikon je slikovni simbol za izražanje čustev, uporablja pa se predvsem kot dopnilo tekstu.

7.2.1 Emocionalna opora

Emocionalne opore je bilo na forumu zaslediti v veliki meri, večinoma pa so članice bodrile ostale in se izpovedovale, a vseeno poskušale ostati pozitivne. Takole je Puma napisala objavo v oporo vsem članicam, kjer je moč razbrati, da se tudi sama sooča s težavo zanositve, a kljub temu bodri ostale.

PUMA: Najprej punce, vam bo po riti dala! :lol: :wink: :wink:⁴ Obupavanje je strofgo prepovedano!!!! :wink: :wink: :wink: (...)

(...) Vsem nam bo uspelo, vas pa razumem kako je čakati, jaz na svoj plusek čakam že dolllllgggooooo, septembra bo 4 leta, pa verjamem da me nekje nekoč čaka tista vesela novička.

Ne bomo obupale, velja?

Aja, pa še ena stran za nas www.ringaraja.net pa pogledjte pod zanositev, so same fajn punce tam.

Vir: Mama.si (2013).

Poleg članic, ki se soočajo s težavo zanositve, sem zasledila tudi veliko podpornih objav s strani že nosečih »bivših« članic tega foruma. Forum so še vedno obiskovale, da bi bile nekakšen zgled, da lahko vsem, tudi njim, še vedno uspe zanositi. Spodnji dve objavi prikazujeta, da kljub svoji osebni sreči (nosečnost) še vedno upajo, da vsem članicam uspe zanositi, kar nakazuje tudi na osebno navezanost foruma in njihovih članic.

---

⁴ Besedilo med dvopičjema, npr. :wink:, prikazuje uporabo emotikonov, ki izražajo čustva, enako velja tudi za vse nadaljnje objave.

JULIJA.1307: Pozdravljene!

Malo sem vas prišla pokukat, pa sem vesela, ker se je seznam nosečk bistveno povečal, kar je zelo spodbudna info. za vse ostale, ki še boste na tem seznamu, tudi jaz sem še pred letom trepetala in upala, da nama enkrat le uspe....sedaj že nestrpno odštevamo dneve do prihoda naše zlate težko pričakovane punčke LIE 🍷....

Želim vam vso srečo, pa trdno voljo za naprej, tistim, ki ste uspele pa iskrene čestitke.

Vir: Mama.si (2013).

*****

BUČIKA: Že dolgo se vam nisem nič oglasila, vas pa po malem spremljam :wink: ,...še vedno držim pesti za vse vas, ki se še trudite 🍷 .

Mi dve s pikico pa greva h koncu 😊 , še 5 tednov in se bova cartali,...hitro, prehitro mine :?

No, držite se!

Vir: Mama.si (2013).

Zaslediti je bilo tudi veliko čustvenih objav, v katerih so članice foruma izrazile svojo žalost in se tako zaupale ostalim članicam. Iz spodnje objave je razbrati, da je uporabnica CUTIEPIE (ajetam) prišla po uteho na forum, saj so jo lahko razumele le članice, ki gredo skozi enako preizkušnjo.

CUTIEPIE⁵: evo ajetam spet malo žalostna pa se more mal razpisat...

še slaba 2 dneva pa pride M :evil:

jest pa sem žalostna in sita vsega tega.

hudiča kdaj bo mene doletela sreča da bom imela :src v trebuhu...

---

⁵Uporabnica je čez čas zamenjala svoj vzdevek iz AJETAM v CUTIEPIE, zato se v odgovorih drugih članic prikazuje vzdevek AJETAM in ne CUTIEPIE.

samo sanjarim lahko in upam.

pa še upat si več ne upam. ker potem sem vedno razočarana. tko da je bolje ne upat pa pol sploh nisem tko razočarana.

tole je res že zelo žalostno.

zakaj se meni to dogaja???!

zakaj ne morem imet take sreče kot večina punc?!

otroka si tko močno želim. mi že hodijo po glavi stavri kot so da si otroka sploh ne zaslužim 😞

ah...

žalostna sm... :cry:

Vir: Mama.si (2013).

V odgovor na zgornjo objavo pa je STJMO zapisala svojo osebno zgodbo in tako bodrila CUTIEPIE, da ne sme obupati in da je še vedno čas.

STJMO: ajetam, saj bo... ne obupat... jaz sem pred štirimi leti imela izvenmaternično nosečnost. stara sem 31 let, pa še kr ni in ni. julija so mi postavili diagnozo lupus, kar pomeni, da imam še slabše možnosti za zanositev. v prvem trimesečju je veliko možnosti za SS. ampak obupala nisem, čeprav mi je zdravnica rekla, da mogoče tudi ne bom imela otrok. ta stavek sem kar preslišala. tudi nam bo enkrat rasel sonček pod srčkom

Vir: Mama.si (2013).

Zgornji dve objavi jasno prikazujeta iskanje in dajanje emocionalne opore. CUTIEPIE je v trenutku slabosti potrebovala uteho s strani nekoga, ki jo razume, ki doživlja enako kot ona, STJMO pa ji je to uteho in razumevanje njene osebne stiske tudi ponudila. Izpoved osebne zgodbe uporabnice STJMO kaže tudi na veliko osebno zaupanje v druge članice.

Prav tako primer uporabnice TAJA4 prikazuje osebno izpoved in bodrenje vseh ostalih članic. Na začetku objave je izraz veselja, da ni sama v tem. Sledi pa osebna izpoved težav in bodrenje drugih članic, da ne smejo obupati. Skozi izpoved je TAJA4 izrazila podporo vsem in poudarila,

da je zanositev le začetek poti in ne cilj, torej nekako v smislu, da se članice ne smejo takoj veseliti otroka, saj je do tja še dolga pot in se lahko zgodi tudi kaj nepričakovanega.

TAJA4: živjo

punce super da ste odprle to temo, tako vsaj vemo da nismo same!!!!

midva sva na prvega otročka čakala 9 mesecev- bila je res dolga doba in vem kako je, ko čakaš in upaš in potem vseeno pride M 😊 in potem spet novi mesec, novo upanje in spet M....jah vsak mesec se tale upanje malo zmanjša, vsaj pri meni je bilo tako in strah poveča-kaj če je kaj narobe z mano ali z mojim možem in ne bova nikoli dobila otročka....na srečo se je tudi nama nasmehnila sreča in dobila sva najlepšega otročka na svetu. splačalo se je čakanje, čeprav je bilo kar nekaj solzic, trpljenja, obupavanja, živčnosti....

zdaj se za drugega trudiva že dva meseca in upava (spet) da ta mesec ne bo M in da bi bil +!!!! oh, ko bi bilo to res!!!

upava da ne bo treba spet čakati 9 mesecev ali bognedaj še več!!!!

saj vem, da nekateri čakajo celo leto ali dve...in vem da mora biti to zelo hudo!!!po mojem je bistvo da ne smemo obupat-nikoli!!!!saj če nekaj časa ne rata potem obstajajo tudi določena zdravila ali medicinski posegi, ki ti lahko pomagajo pri zanositvi!!!!

ma najhujše je to čakanje....upanje....in razočaranje ob prihodu M... in težko je potem zopet zbrati toliko upanja, da spet poskusiš in si optimističen, da morda bo pa naslednji mesec, če ta ni bilo....ampak drugega nam ne preostane, najslabše je vržti puško v koruzo!!!! potem sigurno nikoli ne bo nič, če pa poskusimo, pa je vedno upanje!!!!

vsem želim da bi nam čimrež uspelo zagledati + in potem tudi uspešno nosečnost, ker ne smemo pozabiti na to, da + je le en del poti, ki jo moramo prehoditi, če želimo otročka, je le začetek, kajti potem se mora otroček vsaj 7 mesecev lepo razvijati in rasti v nas, ker veliko in žal vse več nosečnosti se konča prezgodaj.....

torej najprej + potem pa lepo in uspešno, zdravo nosečnost in zdravega otročka želim vsem

pa pa

taja

Vir: Mama.si (2013).

Najpogostejša je bila emocionalna opora članicam, ki so doživele neuspeh pri umetni oploditvi. Spodnje objave prikazujejo emocionalno oporo članici PUPKA.

*PUPKA: Sporočam vam, da se je moja pikica poslovila in je šla med angelčke... 🙏
Rada bi se preselila med navijačice⁶, pa lepo pozdravljene in se oglasim čez čas, ko vse skupaj prebolim... 🙏*

*ZALJUBLJENA23: Pupka, zelo mi je žal, da te je doletela enaka usoda kot mene 🙏 🙏
🙏 🙏*

M'Š: Pupka, žal mi je!

*VESNICA.MALA: **pupika** žal mi je 😞*

DUKICA: Pupka...žal mi je.Drži se punca,izjokaj svojo bolečino...Želim,da ti kmalu spet posije sonce!

MEGAN 79: Pupka - 🙏 izjoči se, daj iz sebe.Bodi močna pa veliko energije rabiš.En velik objem zate.

*SEPTEMBER: **pupka** 🙏 🙏 , tudi meni je hudo za kar se ti je zgodilo.Vzami si čas in se zjoči in preboli izgubo in bolečino.Močan objem zate.*

*VAZA: **Pupka**...še tukaj, žal mi je za pikico, naj ti čimprej posije ☀️*

NEGATIVNA: pupka, zelo mi je zal za pikico. zdaj je med 🙏

Vir: Mama.si (2013).

Iz objav razberemo, da je PUPKA doživela spontani splav in se odločila, da zanositev za zdaj postavi na stranski tir. Ostale članice pa so to žalost delile z njo.

---

⁶ Navijačice so uporabnice foruma, ki se trenutno niso trudile zanositi, ampak so samo bodrile ostale.

Zasledila sem tudi pogovore o temah, ki niso bile povezane s težavo zanositve, iz česar lahko sklepamo, da so se med uporabnicami foruma stkale bolj osebne, prijateljske vezi. Tako je BEALINA spraševala CUTIEPIE o njuni poroki.

BEALINA: Pa še neki, čist mim... ajetam, a sta prestavila datum poroke? ker ti trakec kaže 3 mesece do tega veselega dogodka 😊

CUTIEPIE: jaja sva!

nama je blo full deleč 1 leto tko da sva prestavila na september 😊

BEALINA: Super, ajetam, da sta takole pohitela. Je res dolga toliko časa čakati, ane? Ok, če načrtuješ poroko z 200 povabljenimi, pol ti prav pride, da maš dost časa, za nas, ki imamo pa raje v družinskem krogu, pa res ni kake velike potrebe čakati celo leto ali dlje.

Čestitke!!!

Vir: Mama.si (2013).

Na forumu je bila emocionalna opora prisotna predvsem v obliki sočustvovanja ob neuspehih in izgubah, bodrenja, da je še vedno upanje za vse članice, in v žalostnih, a pozitivno usmerjenih osebnih izpovedih članic. Poleg emocionalne pa je bila zelo pogosta tudi informacijska opora.

7.2.2 Informacijska opora

Informacijska opora je bila v zadnjem letu opazovanja foruma najpogostejša. V objavah so članice navadno spraševale po osebnih izkušnjah različnih postopkov drugih članic ali kaj pomeni kakšen postopek oziroma kratica. Spodnji primer prikazuje iskanje informacijske opore

pri točno določeni uporabnici foruma, kar nakazuje na to, da je uporabnica NEGATIVNA hotela informacije samo od MUSISE, iz česar lahko sklepamo, da se je med njima stkala bolj osebna vez kot pa do drugih uporabnic foruma.

NEGATIVNA⁷: musisa, help! a so res kaksne evidencne številke za IUI in bo se kaj za cakat al takoj ko dobim M, grem po zdravila in startamo? 🙄

MUSISA: bojch, ne, za IUI ni nobenih števlík. Ti samo tja pokličeš prvi dan M, ker moraš it tja po zdravila, ker se drugi dan že špikat začneš. to je to.

jst sem tud klicala tja, pa je rekla sestra Tatjana, da me ima na seznamu in da nej računam tam nekje v začetku septembra da me bojo obravnaval...se pravi takrat dobim pošto...

Vir: Mama.si (2013).

Dokaj pogoste so bile tudi objave novih članic foruma, ki same še niso imele izkušenj in so zato spraševale bolj »izkušene« članice.

SANDOLINA: pozdravljene,

sem nova tukaj in me zanima, če ima katera izkušnje z endometriozo in IVF postopkom. Bila bi zelo hvaležna, če bi mi katera kaj več napisala o tem, kakšne izkušnje je imela ipd.

ful hvala, lp,

---

⁷ Uporabnica je čez čas zamenjala svoj vzdevek iz BOJCH v NEGATIVNA, zato se v odgovorih drugih članic prikazuje vzdevek BOJCH.

DAISYB: sandolina, pozdravček! Jaz sem imela endometriozo, ki so mi jo odstranili z laparoskopijo in ko sem šla na 1. IVF, se mi je ponovno pojavila, vendar v majhni obliki (cca 1 cm). Ne vem, kaj te točno zanima v zvezi s tem, vendar je stvar taka, da z endometriozo lahko normalno zanosiš (če seveda ne ovira prehodnost jajčnikov) in tudi postopek IVF lahko normalno naredijo, le pri punkciji se izogibajo mestom, kjer je endometriosa, če pa slučajno zadanejo vanjo in se "razlije", to prav tako ne vpliva na postopek. Meni so jo med samim postopkom - med UZ-ji nadzirali (zaradi hormonov se je malo povečala, vendar nič kritičnega). Konec meseca grem v 2. IVF postopek in pred tem sem imela UZ, ker sem se bala, da se mi je razširila, pa mi je dr. rekel, da je še vedno takšna, kot je bila med postopkom in da se je ne splača operirati, dokler res ni preveč razširjena. Čim manj se obremenjuj s tem in srečno ti želim, če pa imaš kakšno bolj specifično vprašanje, me lahko vprašaš in ti bom poskušala odgovoriti.

Vir: Mama.si (2013).

Iz zgornjih dveh objav je videti, da je DAISYB opisala svoje izkušnje kot odgovor na objavo SANDOLINE. Poleg tega je opisala tudi postopke, ki jo še čakajo, in izrazila emocionalno oporo in uslužnost še naprej. To morda nakazuje na to, da je pripravljena deliti svoje osebne izkušnje, da pomaga še naprej tako SANDOLINI kot tudi ostalim uporabnicam.

Informacijsko oporo so članice iskale tudi za posamezne kratice ali razlage. Spodnja dva primera prikazujeta iskanje in nudenje informacijske opore. Članice so navadno za nudenje informacij objavile različne povezave do spletnih strani z iskanimi informacijami. Poleg tega pa so iskane informacije poskušale tudi same posredovati.

CUTIEPIE: dana kaj to pomeni IVF-ICSI, OBMP?

DANA: <http://www.neplodnost.info/forum/viewtopic.php?t=300>

Upam, da boš lahko prebrala ne da bi se morala registrirati. Drugače se pa registriraj, forum je poln informacij

OBMP - Oploditev z BioMedicinsko Pomočjo

Vir: Mama.si (2013).

*****

LUPCI: Kakšne tablete so elevit???

BEALINA: Elevit so nekaj podobnega kot recimo Centramed. So vitaminske filmsko obložene tablete. Doziranje: ženske, ki nameravjo zanositi (en mesec pred zanositvijo), nosečnice in ženske, ki dojijo: 1 x 1 tableto na dan.

povezava:

http://www.ivz.si/knjiznica/arhiv/reg_zdravil2/600.HTM

Vir: Mama.si (2013).

Opazila sem tudi veliko objav, v katerih so članice spraševale druge uporabnice po njihovem mnenju. Spodnji primer prikazuje iskanje informacij o rezultatih preiskav. Tu zaznamo veliko zaupanje v uporabnice foruma, saj se je uporabnica VESNICA.MALA zanesla na znanje uporabnic foruma in za razjasnitev rezultatov ni vprašala ginekologa ampak članice foruma.

*VESNICA.MALA: živjo..
sem dobila rezultate za s-fsh in je 7,7 mIU/ml
s-prolaktin za 11.8 ng/ml*

*sedaj jez res ne vem a je to uredi..oziroma ne vem koliko je prenizko in koliko previsoko..
a ima katera iskušnje s tem???* 🤔

ČEŠPLA: vesnica.mala kateri dan ciklusa si pa dala kri?

Enkrat sem že objavila referenčne vrednosti hormonov, pa jih bom še enkrat 😊

SEZNAM ORIENTACIJSKIH REFERENČNIH VREDNOSTI

ESTRADIOL

SERUM

Ženske, folikularna faza: do 0,59 nmol/L

Ženske, folikularna faza – 2-3. dan: do 0,31 nmol/L

Ženske, ovulacija – ±3 dni: 0,12-1,47 nmol/L

Ženske, luteinska faza: 0,10-0,90 nmol/L

FSH (folitropin)

SERUM

Ženske, folikularna faza: 2,8-11,3 E/L

Ženske, folikularna faza – 2-3. dan: 3,0-14,4 E/L

Ženske, ovulacija: 5,8-21 E/L

Ženske, luteinska faza: 1,2-9,0 E/L

LH (lutropin)

SERUM

Ženske, folikularna faza: 1,1-11,6 E/L

Ženske, ovulacija: 17-77 E/L

Ženske, luteinska faza: do 14,7 E/L

PROLAKTIN

SERUM

Ženske: 1,9-25 µg/L

Vir: Mama.si (2013).

V drugem letu opazovanja (2009—2010) sem opazila, da so uporabnice naredile seznam vseh članic, ki imajo še vedno težave z zanositvijo ali pa so že postale matere. Seznam so dopolnjevale redno, po vsakem opravljenem postopku oziroma preiskavi. Uporabnice so same posredovale informacije, ki so bile zapisane na seznamu.

Fosilke:

sonček55 (121) - 🙌 - 6.10.

DETE (72) 🍌 🍌 - 28.11. (klomifen)
daisyB (68) - 13.12.

dukica (66) 🍌 🙌 🙌 🙌 🙌 . ?

sanela 🐶 - 10.9.
 peka79 (51) 🐶 - 5.10.
 kuzaluza (38) - 13.12.
 nanaja (33) - 28.11.
 Princessa (21) - 1.12.
 MEGAN 79 (?) 🐶 - ?
 Jankica (19) - 6.12.
 špica84 (19) - 1.12.
 bilka38 (?) - 24.9.
 bumbum (2 po SS) 🐶 - 19.12.

Fosilka nosečke:

polona72 (4. IVF) - PDP 22.11. 2009
 bee bee (12 - klomifen) - PDP 4.12.2009 🐶
 ann (?) - 1. IVF) - PDP 13.1.2010 🐶
 alena (?) - PDP ?.?.2010
 musisa (40 - 1. IVF) - PDP 9.7.2010
 vesnica.mala (?) - 1. ICSI) - PDP 13.7.2010
 september (32 - 1. ICSI) - PDP 28.7.2010

Mamice:

mamica30 (?) - 🐶 Nika (10.8.2008)
 ajetam (24) - 🐶 Tjuš (4.10.2008)
 Lučka (29 - 1. ICSI) - 🐶 Polona (27.10.2008)
 metka11 (36) - 🐶 Nika (8.11.2008)
 lollipop (18) - 🐶 Nina (16.12.2008)
 Nevestica (27 - 1. ICSI) - 🐶 Miha in Špela (9.2.2009)
 gajaS (36) - 🐶 Gaja (14.5.2009)
 monikap (54 - 1. IVF) - 🐶 Vanesa (26.6.2009)
 YULIAH (29) - 🐶 Lia (29.6.2009)
 stjmo (22) - 🐶 (PDP 9.7.2009 ?)
 LENIKA (59) - 🐶 Timon (7.8.2009)
 lala28 (52 - 1. zamrznjenčki) - 🐶 Zoja in Manuela (7.9.2009)
 Erica (?) - 🐶 Liam (3.9.2009)
 m'š (40) - 🐶 dečka (3.10.2009)
 Lupinca (19) - 🐶 Laura (2.11.2009)

Navijalice:

Taddy, Pupka, metulj55, metka*, zaljubljena23, lenci, T.Z.

V tem tednu posebej navijamo za:

DETE - 28.11.

nanaja - 28.11.

Vir: Mama.si (2013).

Fosilke so bile uporabnice foruma, ki so se s težavami zanositve soočale že več kot eno leto, fosilke nosečke so bile uporabnice, ki jim je uspelo zanositi, mamice so bile uporabnice, ki so že postale matere, navijačice so bile uporabnice, ki so se odločile, da bodo z zanositvijo malce počakale in so bile na forumu le za bodrenje ostalih, v oddelku »v tem tednu posebej navijamo za« pa so bile uporabnice, ki so začele z različnimi postopki.

Poleg informacijske opore je bilo razbrati tudi oporo v smislu neformalnega druženja, materialne opore pa na forumu nisem zasledila.

7.2.3 Opora v smislu neformalnega druženja

Opore v smislu neformalnega druženja nisem zasledila veliko. Zasledila pa sem en konkreten primer, da so se uporabnice foruma srečale tudi osebno.

*M'Š: Se spomniš, ko sem rekla, da sem sanjala, da sva bile na kavi in si mi rekla, da si nosečka?
No, na kavi sva ble, uradno sicer še nisi bla nosečka, ampak zdej pa si. 🍷*

Vir: Mama.si (2013).

Bila pa so prisotna tudi namigovanja na osebno srečanja, vendar pa kasneje nisem zasledila nobene objave, ki bi nakazovala, da so se uporabnice tudi dejansko osebno srečale.

*CUTIEPIE: ja no.se mi zdi da drugače sploh človek ne opazi kok je šlo časa mimo.
šele ko vidiš da ena ki je bla pri nas pa je zanosila bo lihkar rodila!
ne morem vrjet!!!!
full dobr!
použek a se bove pol kej dobile ko boš mela otročka?
da ga vidim!*

Vir: Mama.si (2013).

Iz tako majhne opore v smislu druženja lahko sklepamo, da se uporabnice niso bile pripravljene srečati z ostalimi, z izjemo le redkih. Namigovanja za srečanje so sicer bila, vendar pa dvomim, da je do tega tudi prišlo, saj menim, da je pogovor na forumu popolnoma drugačen od osebnega pogovora z nekom, ki ga poznaš samo po besedah.

8 Analiza spletne ankete

Spletno anketo sem objavila na spletnem forumu »Za vse nas, ki imamo težavo zanositi ...«. Anketa je bila aktivna od 8. do 27. avgusta 2013, v tem času je na anketo ustrezno odgovorilo 19 uporabnic foruma, 15 od teh je anketo tudi dokončalo. Razlog za tako majhno število anketirank je mogoče v tem, da uporabnice foruma niso več tako aktivne in se oglašajo na forumu le še občasno, saj sem skozi prebiranje foruma opazila, da je v zadnjem letu opazovanja udeležba uporabnic foruma strmo padla.

Podatki, pridobljeni s spletno anketo, ne predstavljajo povprečnih uporabnic foruma v vseh letih aktivnosti foruma, ampak veljajo približno le za zadnje leto aktivnosti foruma (maj 2012—maj 2013), saj so v anketi sodelovali le uporabniki foruma, ki so še vedno aktivni.

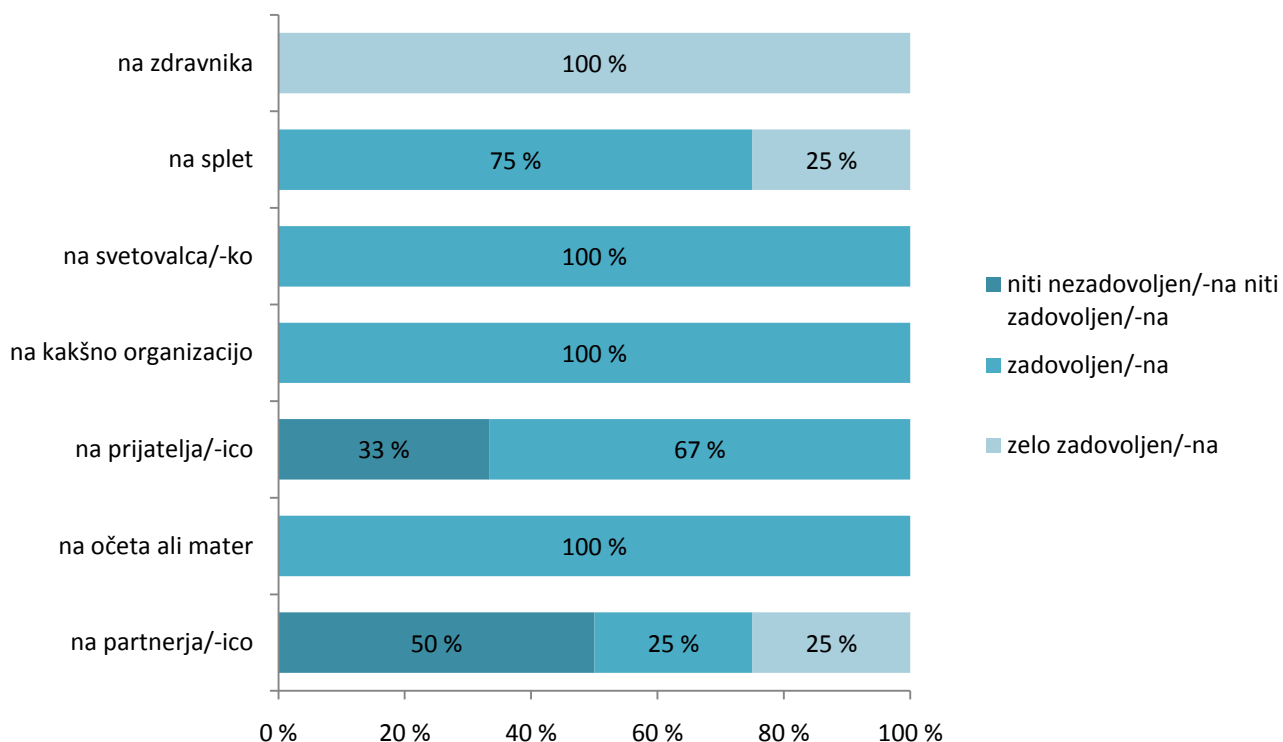
Tabela 8.1: demografski podatki anketirank

	Frekvenca	Veljavni odstotki (%)
Spol		
Ženski	15	100,0
Starostne skupine anketirank		
26—35 let	13	86,7
36—45 let	2	13,3
Skupaj	15	100,0
Zakonski stan anketirank		
Poročen/-a	6	40,0
Zunajzakonska zveza	9	60,0
Skupaj	15	100,0
Tip kraja anketirank		
Vaško naselje	5	33,3
Primestno naselje	4	26,7
Mestno naselje	6	40,0
Skupaj	15	100,0
Najvišja dosežena formalna izobrazba		
Poklicna šola	1	6,7
Štiriletna srednja šola	5	33,3
Visoka šola	8	53,3
Magisterij	1	6,7
Skupaj	15	100,0

Kot je razvidno iz Tabele 8.1, so v anketi sodelovale samo ženske. Največji delež anketirank je bilo starih od 26 do 35 let (87 %). Prav tako je bil največji delež žensk v zunajzakonski skupnosti s partnerjem (60 %) iz mestnega naselja (40 %) in z dokončano visoko šolo (53 %). Anketiranke imajo v povprečju težave z zanositvijo 2 leti in 9 mesecev⁸.

⁸ Tabela s podatki o povprečju je v prilogi.

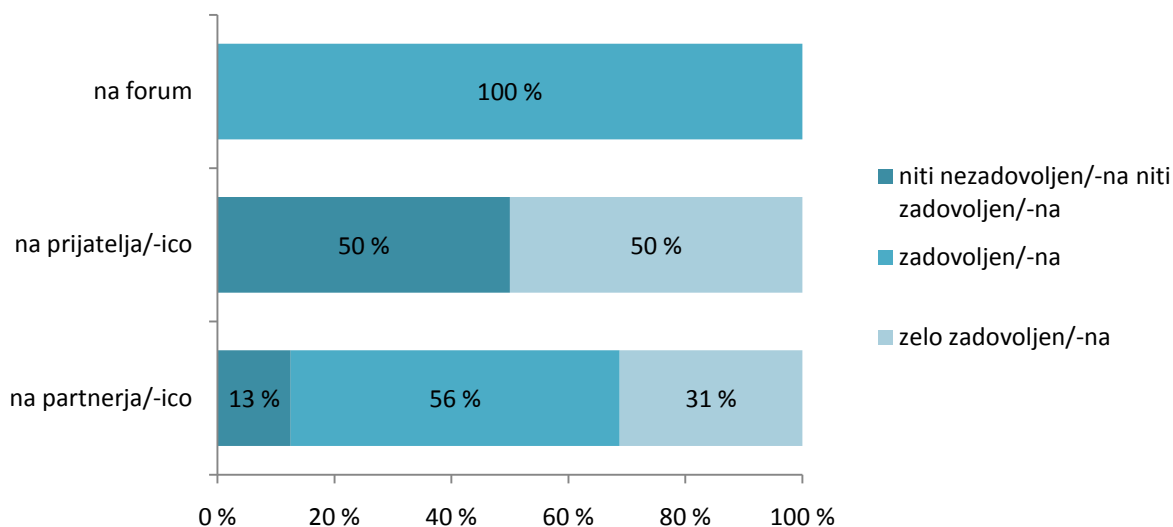
Slika 8.1: deleži (ne)zadovoljstva s prejeto informacijsko oporo

Slika 8.1 prikazuje delež zadovoljstva oziroma nezadovoljstva s prejeto informacijsko oporo. Kot je razvidno iz slike, so s prejeto informacijsko oporo s strani zdravnikov uporabnice zelo zadovoljne, prav tako so v manjši meri zelo zadovoljne tudi z oporo s strani partnerja in spleta. Anketiranke pa se za informacijsko oporo ne obračajo na brata ali sestro, sodelavca/-ko, drugega sorodnik/-co ali soseda/-o, saj so bile zapisane tudi te kategorije, ki pa jih nobena anketiranka ni izbrala.

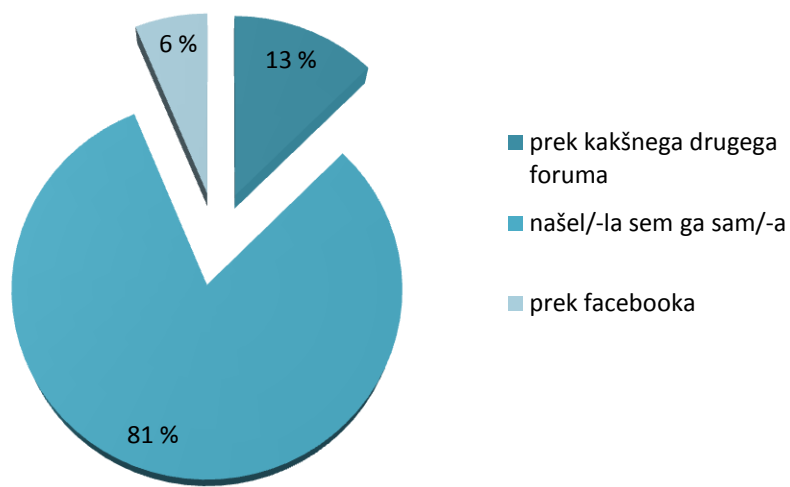

Slika 8.2: deleži (ne)zadovoljstva s prejeto emocionalno oporo

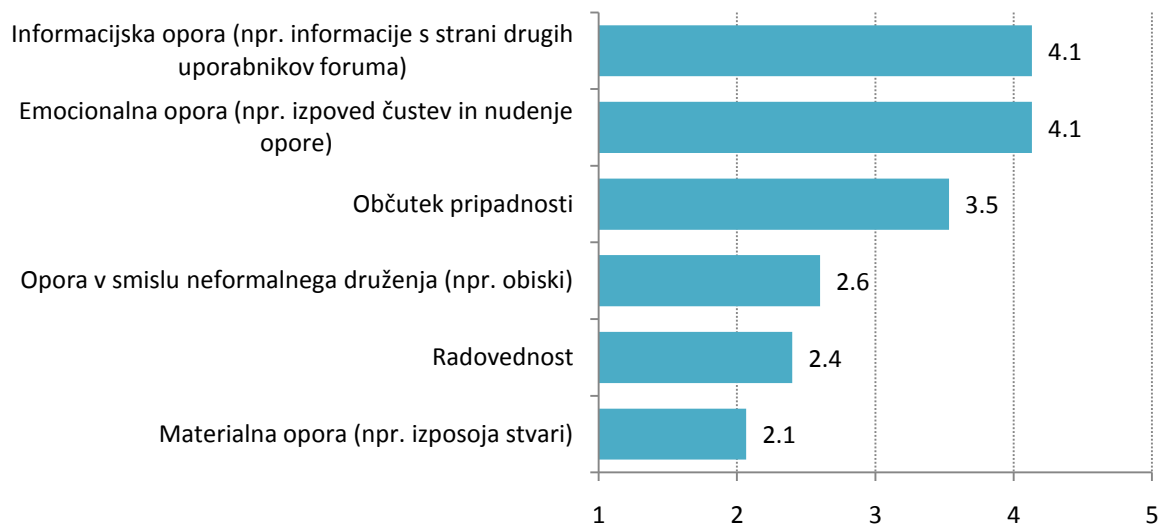
Slika 8.2 prikazuje odstotke zadovoljstva oziroma nezadovoljstva s prejeto emocionalno oporo. Iz slike je razvidno, da so uporabnice v največji meri zelo zadovoljne z emocionalno oporo s strani prijatelja/-ice in partnerja. Z emocionalno oporo, prejeto na forumu, pa uporabnice niso niti zadovoljne niti nezadovoljne. Sicer so bile kategorije odgovorov enake kot pri zgornji sliki, torej Sliki 8.1, vendar pa se anketiranke za emocionalno oporo obračajo samo na prikazane tri odgovore.

Slika 8.3: prikaz odstotkov, kje so anketiranke naletele na forum "Za vse nas, ki imamo težavo zanositi ..."

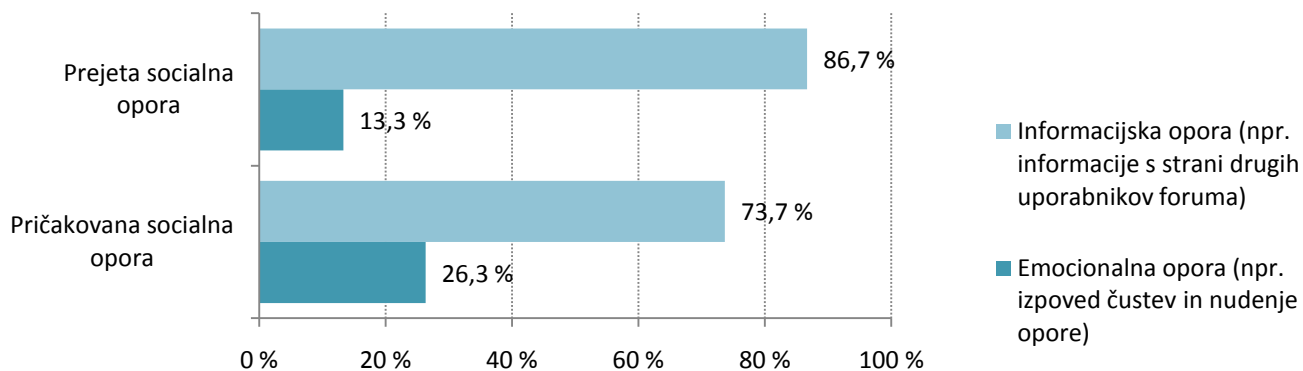
Slika 8.3 prikazuje odstotke specifičnih mest, kjer so anketiranke naletele na forum »Za vse nas, ki imamo težavo zanositi ...«. Kot je razvidno iz slike, je največ anketirank forum »Za vse nas, ki imamo težavo zanositi ...« našlo samih (81 %), 13 % anketirank pa je forum našlo prek nekega drugega foruma.

Slika 8.4: povprečje pomembnosti navedenih razlogov za pridružitve forumu “Za vse nas, ki imamo težavo zanositi ...”

Slika 8.4 prikazuje izračunano povprečje za vprašanje »Na lestvici od 1 (sploh ni pomembno) do 5 (zelo pomembno) ocenite pomembnost navedenih razlogov za pridružitve forumu.« In sicer sta bila najpomembnejša razloga za pridružitve forumu informacijska in emocionalna opora s povprečjem 4,13, najmanj pa je bila pomembna oziroma nepomembna materialna opora.

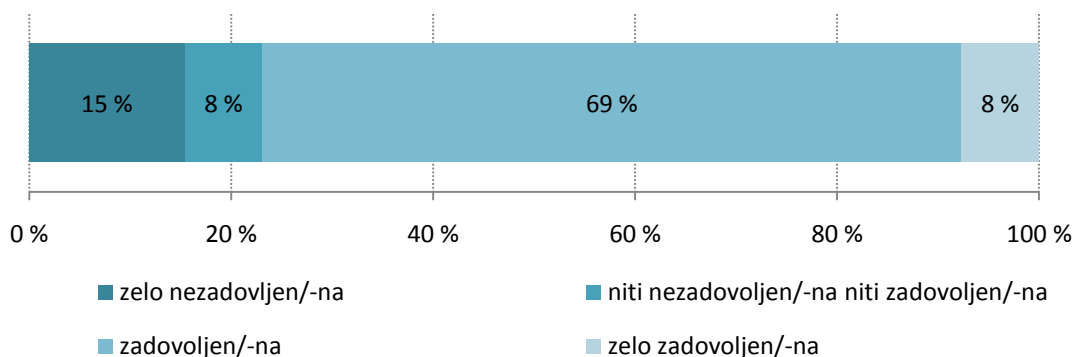
Slika 8.5: delež prejete in pričakovane socialne opore

Slika 8.5 prikazuje odstotke prejete in pričakovane socialne opore. Kot je razvidno, je bila pričakovana in prejeta samo emocionalna in informacijska opora. Torej ni nobena anketiranka niti pričakovala niti prejela materialne opore in opore v smislu neformalnega druženja. Anketiranke so z udeležbo na forumu najbolj pričakovale informacijsko oporo in jo tudi največkrat prejele. Kljub temu da emocionalna opora skorajda ni bila pričakovana, so jo anketiranke prejele v večji meri, kot so jo pričakovale.

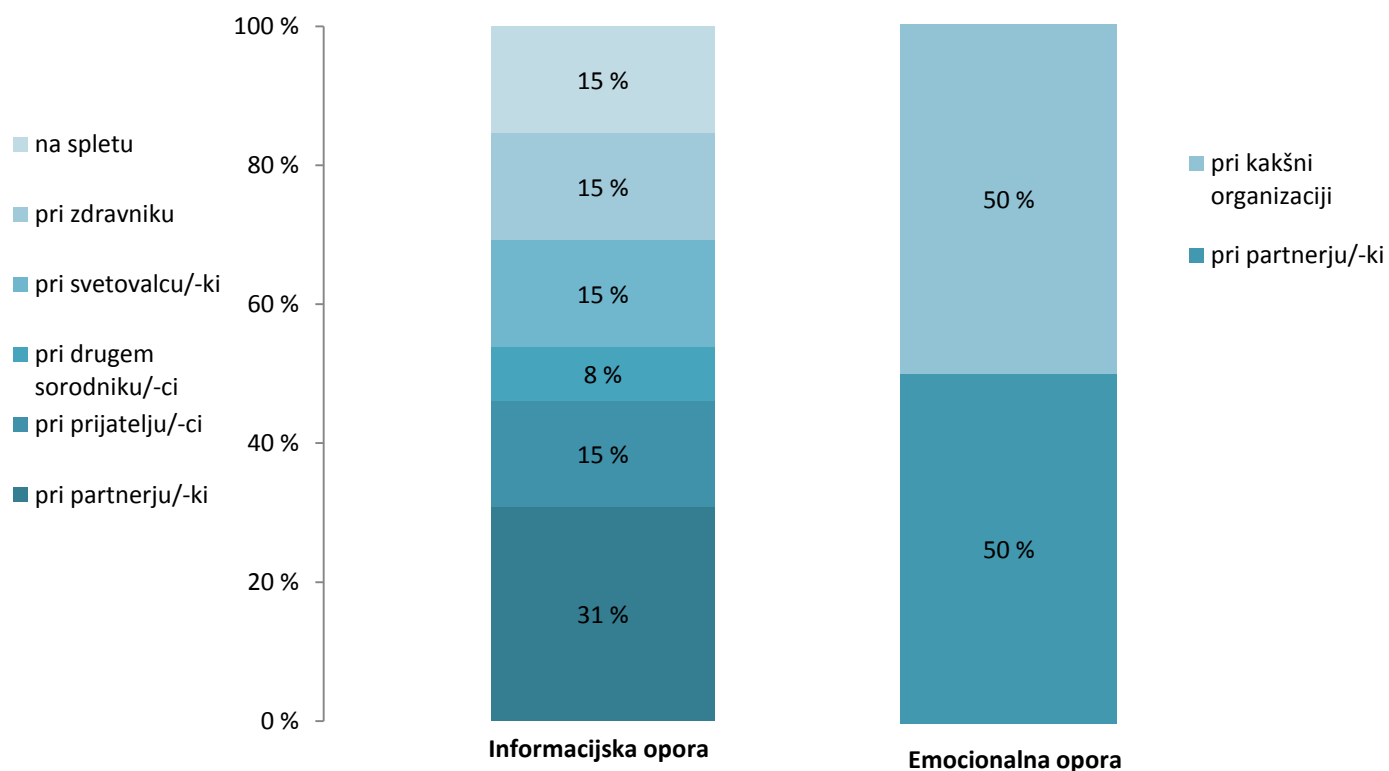
Zgornja slika (Slika 8.5) tudi potrjuje podatke iz Slike 8.4, kjer sta bila poglavitna razloga za pridružitvev forumu emocionalna in informacijska opora, tako so tudi anketiranke najbolj pričakovale in tudi prejele omenjeni opori.

Slika 8.6: delež (ne)zadovoljstva s prejeta informacijsko oporo na forumu

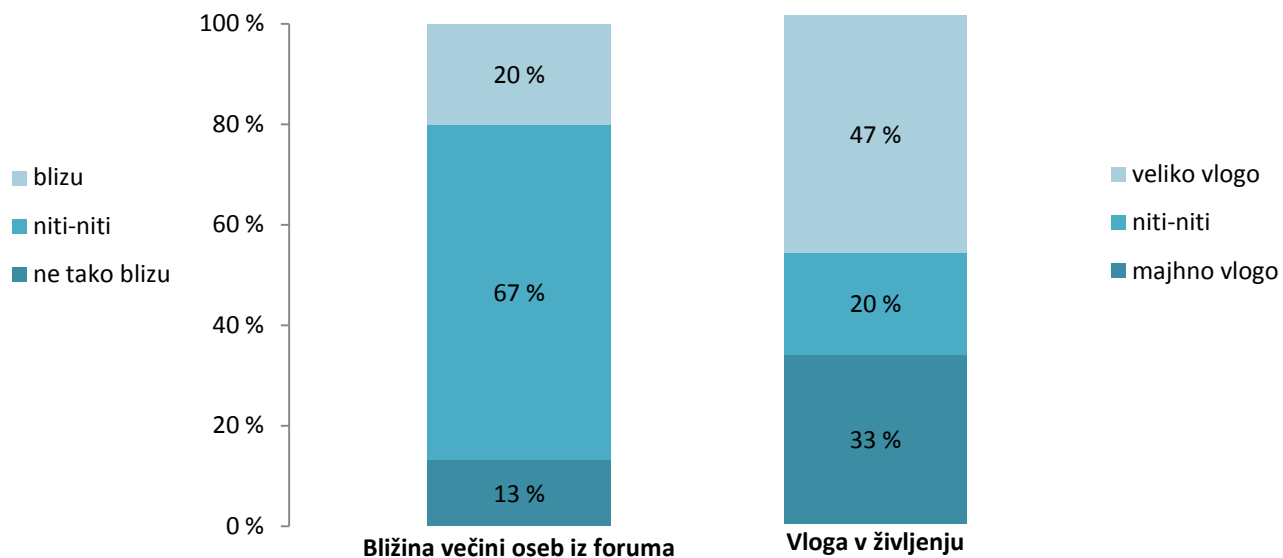
Slika 8.6 prikazuje zadovoljstvo oziroma nezadovoljstvo s prejeta informacijsko oporo na forumu »Za vse nas, ki imamo težavo zanositi ...«. Kljub temu da so anketiranke prejele tudi emocionalno oporo na forumu, pa te nisem vključila v primerjavo zadovoljstva, saj zaradi nizkega števila to ni bilo smiselno. Za informacijo pa je v prilogi zajeta tudi emocionalna opora v tabeli. Kot je razvidno iz Slike 8.6, je bil največji delež anketirank zadovoljnih s prejeta informacijsko oporo, zanimivo pa je, da je bilo kljub najbolj pričakovani in tudi prejeti informacijski opori dokaj velik delež tistih, ki so bile z informacijsko oporo zelo nezadovoljne.

Slika 8.7: delež oseb ali posameznih organizacij, kjer so anketiranke iskale informacijsko in emocionalno oporo pri težavah z zanositvijo pred pridružitvijo forumu

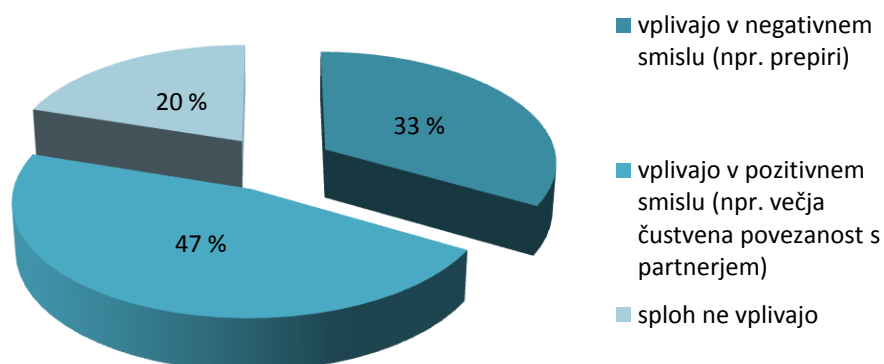
Slika 8.7 prikazuje odstotke posameznih oseb ali institucij, pri katerih so anketiranke iskale informacijsko in emocionalno oporo pri težavah z zanositvijo pred pridružitvijo forumu »Za vse nas, ki imamo težavo zanositi ...«. Iz slike je razvidno, da je največ anketirank iskalo informacijsko oporo pri svojih partnerjih, najmanj pa pri drugih sorodnikih. Zanimivo je, da so, sodeč po pridobljenih podatkih, anketiranke v enakem številu iskale informacijsko oporo na spletu, pri zdravnikih in svetovalcih ter prijateljih. Emocionalno oporo pa so anketiranke pred pridružitvijo forumu enakovredno iskale samo pri partnerju in kakšni organizaciji.

Slika 8.8: deleži bližine večini oseb iz foruma in vloga foruma v življenju anketirank

Slika 8.8 prikazuje odstotke, kolikšno vlogo predstavlja anketirankam forum in kako blizu se počutijo večini oseb iz foruma. Razvidno je, da jim večina oseb na forumu niti ni blizu niti ni daleč, vendar pa jim kljub temu forum predstavlja dokaj veliko vlogo v življenju.

Slika 8.9: deleži vplivanja težav z zanositvijo na odnos s partnerjem

Slika 8.9 prikazuje vpliv težav z zanositvijo na odnos s partnerjem. Vidno je, da je večina anketirank odgovorila, da težave z zanositvijo vplivajo v pozitivnem smislu, najmanj pa jih je odgovorilo, da te težave sploh ne vplivajo na odnos s partnerjem.

Glede družabnega življenja in službenega področja⁹ pa je izračunano povprečje pokazalo, da težave z zanositvijo niti ne vplivajo niti vplivajo na družabno življenje in službeno področje.

---

⁹ Tabela s podatki je v prilogi.

9 Sklep

Neplodnost je v družbi še vedno dokaj tabu tema, vendar pa se očitno to spreminja. Kot sem opazila, je bilo izpovedovanje čustev pogosto na forumu v letu 2006, v letu 2013 pa tega skorajda ni bilo zaslediti. Iz tega lahko sklepam, da ženske s težavo zanositve niso več tako obremenjene s skrivanjem te težave, saj očitno anonimnost pri izpovedi težav ni več bistvena, torej so ženske pripravljene deliti težave tudi s posamezniki iz osebnega življenja.

Med prebiranjem foruma sem zasledila predvsem emocionalno in informacijsko oporo. Emocionalna opora je bila veliko bolj pogosta na začetku ustanovljene teme, saj je kasneje bolj prevladovala informacijska opora. Razlog je verjetno ta, da uporabnice na začetku teme še niso imele toliko izkušenj s postopki neplodnosti kot kasneje. V zadnjem letu analize foruma je bila prisotna skorajda samo informacijska opora, emocionalno oporo pa sem zasledila samo v primerih, ko kateri izmed uporabnic ni uspel postopek umetne oploditve. Izpoved čustev in občutenj je bila zelo redka v primerjavi s prvim letom opazovanja foruma, kjer je bilo tudi veliko sporočil s strani drugih uporabnic foruma, ki niso imele težav z zanositvijo. Aktivne pa so bile tudi že noseče »bivše« članice izbranega foruma, saj so še vedno nudile emocionalno oporo drugim.

Kljub temu pa je bilo razvidno, da uporabnice foruma ne iščejo socialne opore izključno na forumu »Za vse nas, ki imamo težavo zanositi ...«, ampak jo iščejo tudi pri posameznikih iz osebnega življenja. Kot so pokazali rezultati spletne ankete, forum uporabnicam pomeni veliko vlogo v življenju, vendar pa se te ne čutijo posebno blizu večini oseb iz foruma. Mogoče je tako zaradi anonimnosti, saj v resnici nikoli ne vemo, kdo sedi pred ekranom. To pa je morda tudi vzrok, da socialne opore ne iščejo samo na forumu. Zanimivo pa je, kar sem tudi predvidevala, da bodo uporabnice zaradi anonimnosti veliko raje izpovedovale čustva na forumu kot pa komu v resničnem življenju.

Vendar se, sodeč po pridobljenih podatkih iz ankete, po emocionalno oporo uporabnice raje zatekajo k partnerjem kot na forum, pri informacijski opori pa se zatekajo tako k partnerju kot tudi na splet, kamor spada tudi izbrani spletni forum. Iz tega lahko sklepamo, da je osebni pogovor, ki nam nudi emocionalno oporo, še vedno pristnejši kot pa na spletu, kjer ni osebne bližine. Razlog, da uporabnice informacijsko oporo iščejo tako pri partnerjih kot tudi na forumu,

pa je morda v tem, da jim partnerji ne morejo nuditi določenih informacij o različnih postopkih umetne oploditve.

Ženske s težavo zanositve emocionalno oporo v večji meri tako iščejo kot tudi prejemajo od posameznikov iz njihovega osebnega življenja in ne na forumu. Informacijsko oporo pa ženske s težavo zanositve iščejo in prejemajo tako pri posameznikih iz osebnega življenja kot tudi na forumu. Materialne opore in opore v smislu neformalnega druženja na forumu skorajda nisem zasledila, zato sklepam, da ti dve opori ženske iščejo in prejemajo pri posameznikih iz osebnega življenja. Zanimivo je, da ženske s težavo zanositve v večji meri ne iščejo socialne opore na forumu, saj sem sklepala, da je anonimnost velika prednost pri težavah z zanositvijo.

Osrednji razlogi za pridružitvev forumu so bili informacijska in emocionalna opora ter občutek pripadnosti. Opora v smislu druženja, radovednost in materialna opora pa za pridružitvev forumu niso bili pomembni dejavniki, kar je bilo moč tudi razbrati iz samega foruma. To pa potrjujejo tudi podatki o pričakovani in prejeti socialni opori na forumu, saj so uporabnice v veliki meri tako pričakovale kot tudi prejele informacijsko oporo, emocionalno pa v manjši meri. Materialne opore in opore v smislu neformalnega druženja pa niso niti pričakovale niti je niso prejele.

Na podlagi opravljene analize in pridobljenih podatkov je razvidno, da spletni forum predstavlja dodatno informacijsko oporo ženskam, ki imajo težave z zanositvijo. Izpoved čustev oziroma emocionalna opora pa še vedno kliče po osebni noti, saj je osebna bližina še vedno velik faktor, treba pa je tudi poudariti, da zgoraj zapisane ugotovitve ne moremo posplošiti na celotno populacijo uporabnic. Na izbrani forum sem se osredotočila zaradi predvidevanja, da bi ženske s težavo zanositve težko spregovorile in mi zaupale svoje težave zaradi teme diplomske naloge, tako kot so zaupale ostalim ženskam z enako težavo. Vendar pa bi bilo treba družbo na splošno podučiti, da težave z zanositvijo niso več tako redke in da je potrebno več razprav na to temo. Kljub mojim ugotovitvam bi lahko storili tudi kaj več, saj sem sama zajela samo manjši del populacije žensk s težavo zanositve. Morda bi bilo v prihodnje dobro vzeti v obzir tudi osebne ankete pri ginekologu, saj bi s tem pristopom lahko prejeli več ključnih informacij širše populacije žensk s težavo zanositve za raziskovanje te teme.

10 Literatura

- Bambina, Antonina. 2007. *Online social support: The interplay of social networks and computer-mediated communication*. New York: Cambria press.
- Caswell, C. Thomas. 2001. The Threaded Discussion Forum: A Case Study in Technology Integration. *The Clearing House* 75 (1): 26–29. Dostopno prek: <http://www.jstor.org/stable/30189692> (14. avgust 2013).
- *Endometrioza.si*. Dostopno prek: <http://www.endometrioza.si/> (20. avgust 2013).
- Greil, Arthur, Julia McQuillan in Kathleen Slauson-Blevins. 2011. The social construction of infertility. *Sociology compass* 5 (8): 736–746.
- Hlebec, Valentina in Tina Kogovšek. 2003. Konceptualizacija socialne opore. *Družboslovne razprave* XIX (43): 103–125.
- Hof, D. Robert, Seanna Browder in Peter Elstrom. 1997. Internet Communities. *Business Week*. 5. maj. Dostopno prek: <http://www.businessweek.com/1997/18/b35251.htm> (14. avgust 2013).
- Jones, W. Howard Jr. in James P. Toner. 1993. The infertile couple. *The new england journal of medicine* 329 (23): 1710–1715.
- Kučič, J. Lenart. 2008. Internetni tolažilniki duševnih stisk. *Delo*, 14. december. Dostopno prek: <http://www.delo.si/clanek/72749> (14. avgust 2013).
- Lewkowicz, Myriam Michel Marcoccia, Hassan Atifi, Aurélien Benel, Gérald Gaglio, Nadia Gauducheau in Matthieu Tixier. 2008. *Online Social Support: Benefits of an Interdisciplinary Approach for Studying and Designing Cooperative Computer-Mediated Solutions*. Proceedings of the 8th International Conference on the Design of Cooperative Systems. Dostopno prek: [51](http://tire-a-
</div><div data-bbox=)

part.test.hypertopic.org/ce329c153e7b8873a03ec0284700a827/lewkowicz_COOP_08.pdf
(14. avgust 2013).

- *Mama*. Dostopno prek: <http://mama.si/> (14. avgust 2013).
- *Mama*. 2013. »Za vse nas, ki imamo težavo zanositi ...«. Dostopno prek: <http://mama.si/forum/index.php?topic=8009.0> (14. avgust 2013).
- Martins, V. Mariana, Brennan D. Peterson, Patricio Costa, Maria E. Costa, Rikke Lund in Lone Schmidt. 2012. Interactive effects of social support and disclosure on fertility-related stress. *Journal of Social and Personal Relationships* 30 (4): 371–388.
- Mesec, Blaž. 1998. *Uvod v kvalitativno raziskovanje v socialnem delu*. Ljubljana: Visoka šola za socialno delo.
- Nilsson, Lennart in Lars Hamberger. 2007. *Od spočetja do rojstva*. Ljubljana: Modrijan založba, d. o. o.
- Novak, Mojca, Nevenka Černigoj Sadar, Srečo Dragoš, Polona Dremelj, Anuška Ferligoj, Valentina Hlebec, Tina Kogovšek in Mateja Nagode. 2004. *Omrežja socialne opore prebivalstva Slovenije*. Ljubljana: Inštitut RS za socialno varstvo.
- Oblak, Tanja. 2000. Mitske podobe o »življenju na mreži«: od poljubnih identitet do izgubljenih skupnosti v kibernetnem prostoru. *Teorija in praksa*. 37 (6): 1052–1068.
- Raba interneta v Sloveniji. 2010. *Spletne skupnosti 2010*. Dostopno prek: <http://www.ris.org/index.php?fl=2&lact=1&bid=11722&parent=27?> (14. avgust 2013).
- Skrt, Radoš. 2002. Spletni forumi. *Nasvet*. Dostopno prek: <http://www.nasvet.com/forumi/> (13. avgust 2013).
- Steinberger, Emil in Luis J. Rodriguez-Rigau. 1983. The infertile couple. *Journal of andrology* 4 (2): 111–118.

- Šircelj, Milivoja. 2006. *Rodnost v Sloveniji od 18. do 21. stoletja*. Ljubljana: Statistični urad Republike Slovenije.
- Univerzitetni klinični center Maribor. 2013. *Oddelek za reproduktivno medicino in ginekološko endokrinologijo*. Dostopno prek: <http://www.ivf-mb.com/oploditev.htm> (25. avgust 2013).
- Vrtovec - Meden, Helena. 1989. *Neplođnost*. Ljubljana: Cankarjeva založba.
- White, Marsha in Steve M. Dorman. 2001. Receiving social support online: implications for health education. *Theory & Practice* 16 (6): 693–707.

Priloga A: Tabele

Deleži (ne)zadovoljstva s prejeto informacijsko oporo (Vir: Spletna anketa 1ka: Socialna opora žensk s težavo zanositve – primer spletnega foruma, avgust 2013, n = 16)

Na katero osebo se običajno obrnete za informacijsko oporo (npr. iskanje informacij)? * Ocenite, kako ste (ne)zadovoljni z dobljeno informacijsko oporo?

		Niti nezadovoljen/-na niti zadovoljen/-na	Zadovoljen/- na	Zelo zadovoljen/-na	Skupaj
Na partnerja/-ico	Count	2	1	1	4
	%	50 %	25 %	25 %	100 %
Na očeta ali mater	Count	0	1	0	1
	%	0 %	100 %	0 %	100 %
Na prijatelja/-ico	Count	1	2	0	3
	%	33 %	67 %	0 %	100 %
Na kakšno organizacijo	Count	0	1	0	1
	%	0 %	100 %	0 %	100 %
Na svetovalca/-ko	Count	0	1	0	1
	%	0 %	100 %	0 %	100 %
Na splet	Count	0	3	1	4
	%	0 %	75 %	25 %	100 %
Na zdravnika	Count	0	0	1	1
	%	0 %	0 %	100 %	100 %
Total	Count	3	10	3	16
	%	19 %	63 %	19 %	100 %

Deleži (ne)zadovoljstva s prejeto emocionalno oporo (Vir: Spletna anketa 1ka: Socialna opora žensk s težavo zanositve – primer spletnega foruma, avgust 2013, n = 19)

Na katero osebo se običajno obrnete za emocionalno oporo (npr. iskanje tolažbe, izpoved čustev ipd.)? *Ocenite, kako ste (ne)zadovoljni z dobljeno emocionalno oporo.

		Niti nezadovoljen/-na niti zadovoljen/-na	Zadovoljen/-na	Zelo zadovoljen/-na	Skupaj
Na partnerja/-ico	Count	2	9	5	16
	%	13 %	56 %	31 %	100 %
Na prijatelja/-ico	Count	1	0	1	2
	%	50 %	0 %	50 %	100 %
Na forum	Count	0	1	0	1
	%	0 %	100 %	0 %	100 %
Skupaj	Count	3	10	6	19
	%	16 %	53 %	32 %	100 %

Povprečen čas anketirank, ki imajo težave z zanositvijo (Vir: Spletna anketa 1ka: Socialna opora žensk s težavo zanositve – primer spletnega foruma, avgust 2013, n = 15)

Koliko MESECEV skupno se s partnerjem že soočata s težavo zanositve?

	Frekvenca	Veljavni odstotki
15	1	6,7
16	1	6,7
17	1	6,7
24	3	20,0
32	1	6,7
36	3	20,0
44	1	6,7
47	1	6,7
48	2	13,3
72	1	6,7
Total	15	100,0
Povprečje		34,6

Prikaz odstotkov, kje so anketiranke naletele na forum “Za vse nas, ki imamo težavo zanositi ...”
(Vir: Spletna anketa 1ka: Socialna opora žensk s težavo zanositve – primer spletnega foruma, avgust 2013, n = 16)

Kje ste izvedeli za ta forum?

	Frekvenca	Odstotki	Veljavni odstotki	Kumulativa
Prek kakšnega drugega foruma	2	10,5	12,5	12,5
Našel/-la sem ga sam/-a	13	68,4	81,3	93,8
Prek facebooka	1	5,3	6,3	100,0
Skupaj	16	84,2	100,0	

Povprečje pomembnosti navedenih razlogov za pridružitvev forumu “Za vse nas, ki imamo težavo zanositi ...” (Vir: Spletna anketa 1ka: Socialna opora žensk s težavo zanositve – primer spletnega foruma, avgust 2013, n = 15)

	Minimum	Maksimum	Povprečje	Standardni odklon
Informacijska opora (npr. informacije s strani drugih uporabnikov foruma)	2	5	4,13	,743
Emocionalna opora (npr. izpoved čustev in nudenje opore)	2	5	4,13	,743
Materialna opora (npr. izposoja stvari)	1	3	2,07	,704
Opora v smislu neformalnega druženja (npr. obiski)	1	4	2,60	1,183
Radovednost	1	5	2,40	1,298
Občutek pripadnosti	1	5	3,53	1,187

Delež (ne)zadovoljstva s prejeto informacijsko in emocionalno oporo na forumu (Vir: Spletna anketa 1ka: Socialna opora žensk s težavo zanositve – primer spletnega foruma, avgust 2013, n = 15)

Katero socialno oporo pretežno prejimate prek foruma o težavah z zanositvijo? * Q12 Ocenite, kako ste (ne)zadovoljni s prejeto oporo uporabnikov foruma o težavah z zanositvijo?

		Zelo nezadovoljen/-na	Niti nezadovoljen/-na niti zadovoljen/-na	Zadovoljen/-na	Zelo zadovoljen/-na	Skupaj
Prejeta socialna opora	Emocionalna opora (npr. izpoved čustev in nudenje opore)	0 %	0 %	100 %	0 %	100 %
	Informacijska opora (npr. informacije s strani drugih uporabnikov foruma)	15 %	8 %	69 %	8 %	100 %
% prejete socialne opore		13 %	7 %	73 %	7 %	100 %

Delež oseb ali posameznih organizacij, kjer so anketiranke iskale informacijsko in emocionalno oporo o težavah z zanositvijo pred pridružitvijo forumu (Vir: Spletna anketa 1ka: Socialna opora žensk s težavo zanositve – primer spletnega foruma, avgust 2013, n = 15)

		Frekvenca	Veljavni odstotki	Kumulativa
Pri kom ste informacijsko oporo o težavah z zanositvijo iskali oziroma prejeli, preden ste se pridružili forumu?	Pri partnerju/-ki	4	30,8	30,8
	Pri prijatelju/-ci	2	15,4	46,2
	Pri drugem sorodniku/-ci	1	7,7	53,8
	Pri svetovalcu/-ki	2	15,4	69,2
	Pri zdravniku	2	15,4	84,6
	Na spletu	2	15,4	100,0
	Skupaj	13	100,0	
Pri kom ste emocionalno oporo o težavah z zanositvijo iskali oziroma prejeli, preden ste se pridružili forumu?	Pri partnerju/-ki	1	50,0	50,0
	Pri kakšni organizaciji	1	50,0	100,0
	Skupaj	2	100,0	

Deleži bližine večini oseb iz foruma in vloga foruma v življenju anketirank (Vir: Spletna anketa 1ka: Socialna opora žensk s težavo zanositve – primer spletnega foruma, avgust 2013, n = 15)

		Frekvenca	Veljavni odstotki
Ocenite, kolikšno vlogo glede težav z zanositvijo vam predstavlja forum "Za vse nas, ki imamo težavo zanositi ...".	Majhno vlogo	5	33,3
	Niti-niti	3	20,0
	Veliko vlogo	7	46,7
	Total	15	100,0
Ocenite, kako blizu se počutite večini oseb iz foruma.	Ne tako blizu	2	13,3
	Niti-niti	10	66,7
	Blizu	3	20,0
	Total	15	100,0

Deleži vplivanja težav z zanositvijo na odnos s partnerjem (Vir: Spletna anketa 1ka: Socialna opora žensk s težavo zanositve – primer spletnega foruma, avgust 2013, n = 15)

Kako težave z zanositvijo vplivajo na vaš odnos s partnerjem?

	Frekvenca	Odstotki	Veljavni odstotki	Kumulativa
Vplivajo v negativnem smislu (npr. prepiri)	5	26,3	33,3	33,3
Vplivajo v pozitivnem smislu (npr. večja čustvena povezanost s partnerjem)	7	36,8	46,7	80,0
Sploh ne vplivajo	3	15,8	20,0	100,0
Skupaj	15	78,9	100,0	

Izračunano povprečje za vprašanje, koliko težave z zanositvijo vplivajo na družabno življenje in službeno področje (Vir: Spletna anketa 1ka: Socialna opora žensk s težavo zanositve – primer spletnega foruma, avgust 2013, n = 15)

Na lestvici od 1 (sploh ne vpliva) do 5 (zelo vpliva) ocenite, koliko težave z zanositvijo vplivajo na vaše družabno življenje in na službeno področje.

	N	Minimum	Maksimum	Povprečje	Standardni odklon
Družabno življenje	15	1	5	2,93	1,534
Službeno področje	15	1	4	2,40	1,352

Priloga B: Spletna anketa

Socialna opora žensk s težavo zanositve – primer spletnega foruma

Q1 - Na katero osebo se običajno obrnete za emocionalno oporo (npr. iskanje tolažbe, izpoved čustev ipd.)?

- na partnerja/-ico
- na očeta ali mater
- na prijatelja/-ico
- na brata ali sestro
- na sodelavca/-ko
- na drugega sorodnika/-co
- na soseda/-o
- na kakšno organizacijo
- na svetovalca/-ko
- drugo:

Q2 - Ocenite, kako ste (ne)zadovoljni z dobljeno emocionalno oporo.

- zelo nezadovoljen/-na
- nezadovoljen/-na
- niti nezadovoljen/-na niti zadovoljen/-na
- zadovoljen/-na
- zelo zadovoljen/-na

Q3 - Na katero osebo se običajno obrnete za informacijsko oporo (npr. iskanje informacij)?

- na partnerja/-ico
- na očeta ali mater
- na prijatelja/-ico
- na brata ali sestro
- na sodelavca/-ko
- ne drugega sorodnika/-co
- na soseda/-o
- na kakšno organizacijo
- na svetovalca/-ko
- drugo:

Q4 - Ocenite, kako ste (ne)zadovoljni z dobljeno informacijsko oporo?

- zelo nezadovoljen/-na
- nezadovoljen/-na
- niti zadovoljen/-na niti zadovoljen/-na
- zadovoljen/-na
- zelo zadovoljen/-na

Q5 - Ali ste se kdajkoli v življenju obrnili na kakšno organizacijo (npr. zaupni telefon društva Samarijan, Združenje za psihosocialno pomoč in psihoterapijo Neptun ipd.) pri iskanju emocionalne opore ?

- DA
 NE

Q6 - Kako pogosto ste se obrnili na kakšno organizacijo pri iskanje emocionalne opore?

- zelo redko
 redko
 niti redko niti pogosto
 pogosto
 zelo pogosto

Q7 - Sedaj prehajamo na del ankete, ki se nanaša na forum "Za vse nas, ki imamo težavo zanositi ..."

Q8 - Kako ste izvedeli za ta forum?

- prek prijateljev, znancev, sorodnikov
 prek kakšnega drugega foruma
 našel/-la sem ga sam/-a
 drugo:

Q9 - Na lestvici od 1 (sploh ni pomembno) do 5 (zelo pomembno) ocenite pomembnost navedenih razlogov za pridružitvev forumu.

	Sploh ni pomembno	Nepomembno	Niti nepomembno niti pomembno	Pomembno	Zelo pomembno
Iskanje informacijske opore (npr. informacije s strani drugih uporabnikov foruma)	☐	☐	☐	☐	☐
Iskanje emocionalne opore (npr. izpoved čustev in nudenje opore)	☐	☐	☐	☐	☐
Iskanje materialne opore (npr. izposoja stvari)	☐	☐	☐	☐	☐
Iskanje opore v smislu neformalnega druženja (npr. obiski)	☐	☐	☐	☐	☐
Zgolj iz radovednosti	☐	☐	☐	☐	☐
Zaradi občutka pripadnosti	☐	☐	☐	☐	☐
Drugo:	☐	☐	☐	☐	☐

Q10 - Kakšno socialno oporo ste pričakovali, da boste z udeležbo na forumu prejeli?

Možnih je več odgovorov

- emocionalno oporo (npr. izpoved čustev in nudenje opore)
- informacijsko oporo (npr. informacije s strani drugih uporabnikov foruma)
- materialno oporo (npr. izposoja stvari)
- oporo v smislu neformalnega druženja (npr. obiski)

Q11 - Katero socialno oporo pretežno prejemate prek foruma o težavah z zanositvijo?

- emocionalno oporo (npr. izpoved čustev in nudenje opore)
- informacijsko oporo (npr. informacije s strani drugih uporabnikov foruma)
- materialno oporo (npr. izposoja stvari)
- oporo v smislu neformalnega druženja (npr. obiski)

Q12 - Ocenite, kako ste (ne)zadovoljni s prejeto oporo uporabnikov foruma o težavah z zanositvijo?

- zelo nezadovoljen/-na
- nezadovoljen/-na
- niti nezadovoljen/-na niti zadovoljen/-na
- zadovoljen/-na
- zelo zadovoljen/-na

Q13 - Pri kom ste emocionalno oporo o težavah z zanositvijo iskali oziroma prejemali, preden ste se pridružili forumu?

- pri partnerju/-ki
- pri očetu ali materi
- pri prijatelju/-ci
- pri bratu ali sestri
- pri sodelavcu/-ki
- pri drugem sorodniku/-ci
- pri sosedu/-i
- pri kakšni organizaciji
- pri svetovalcu/-ki
- drugo:

Q14 - Pri kom ste informacijsko oporo o težavah z zanositvijo iskali oziroma prejemali, preden ste se pridružili forumu?

- pri partnerju/-ki
- pri očetu ali materi
- pri prijatelju/-ci
- pri bratu ali sestri

- pri sodelavcu/-ki
- pri drugem sorodniku/-ci
- pri sosedu/-i
- pri kakšni organizaciji
- pri svetovalcu/-ki
- drugo:

Q15 - Pri kom ste materialno oporo o težavah z zanositvijo iskali oziroma prejeli, preden ste se pridružili forumu?

- pri partnerju/-ki
- pri očetu ali materi
- pri prijatelju/-ci
- pri bratu ali sestri
- pri sodelavcu/-ki
- pri drugem sorodniku/-ci
- pri sosedu/-i
- pri kakšni organizaciji
- pri svetovalcu/-ki
- drugo:

Q16 - Pri kom ste oporo v smislu neformalnega druženja o težavah z zanositvijo iskali oziroma prejeli, preden ste se pridružili forumu?

- pri partnerju/-ki
- pri očetu ali materi
- pri prijatelju/-ci
- pri bratu ali sestri
- pri sodelavcu/-ki
- pri drugem sorodniku/-ci
- pri sosedu/-i
- pri kakšni organizaciji
- pri svetovalcu/-ki
- drugo:

Q17 - Koliko časa ste se soočali s težavami z zanositvijo, preden ste se pridružili forumu "Za vse nas, ki imamo težavo zanositi ..."?

let mesecev

Q18 - Ocenite, kako blizu se počutite večini oseb iz foruma.

- sploh ne blizu
- ne tako blizu
- niti - niti

- blizu
- zelo blizu

Q19 - Ocenite, kolikšno vlogo pri težavah z zanositvijo vam predstavlja forum "Za vse nas, ki imamo težavo zanositi ...".

- zelo majhno vlogo
- majhno vlogo
- niti - niti
- veliko vlogo
- zelo veliko vlogo

Q20 - Sedaj sledi še nekaj vprašanj o vaših težavah z zanositvijo.

Q21 - Koliko časa se s partnerjem že soočata s težavo zanositve?

let mesecev

Q22 - Na lestvici od 1 (sploh ne vpliva) do 5 (zelo vpliva) ocenite, koliko težave z zanositvijo vplivajo na vaše družabno življenje in na službeno področje.

	Sploh ne vpliva	Ne vpliva	Niti ne vpliva niti vpliva	Vpliva	Zelo vpliva
Družabno življenje	☐	☐	☐	☐	☐
Službeno področje	☐	☐	☐	☐	☐

Q23 - Kako težave z zanositvijo vplivajo na vaš odnos s partnerjem?

- vplivajo v negativnem smislu (npr. prepiri)
- vplivajo v pozitivnem smislu (npr. večja čustvena povezanost s partnerjem)
- sploh ne vplivajo

Q24 - Za konec sledi še nekaj demografskih vprašanj.

XSPOL - Spol:

- moški
- ženski

XSTAR2a4 - V katero starostno skupino spadate?

- 18–25 let
- 26–35 let
- 36–45 let
- 46 let ali več

XZST1surs4 - Kakšen je vaš zakonski stan?

- samski/-a
- poročen/-a
- ovdovel/-a
- razvezan/-a
- zunajzakonska zveza

XLOKACREGk - Tip kraja, v katerem prebivate?

- vaško naselje
- primestno naselje
- mestno naselje

XDS2a4 - Kakšen je vaš trenutni poklic?

- manager/-ka, vodilni/-a delavec/-ka, lastnik/-ca podjetja
- srednji/-a manager/-ka, vodstveni/-na delavec/-ka
- samostojni/-a podjetnik/-ca, obrtnik/-ca
- samozaposlen/-a strokovnjak/-inja
- zaposlen/-a strokovnjak/-inja
- uradnik/-ca
- pisarniški/-a delavec/-ka
- delavec/-ka
- kmet/-ica
- gospodinja
- nezaposlen/-a
- študent/-ka

XIZ1a2 - Kakšna je vaša najvišja dosežena formalna izobrazba?

- nedokončana osnovna šola
- osnovna šola
- poklicna šola
- štiriletna srednja šola
- višja šola
- visoka šola
- magisterij
- doktorat